

TEMNI SPEV VRNITVE

Vračamo se,
v vetru pepel
ognja,
ki je izgorel.

Vračamo se
mrtvih sprevod,
kot ura strahov
letimo čez svod.

Kot mrtev sneg
padamo
čez dol in na breg
po grobeh.

Poljubljamo
temo oči
strohnelih
in prah kosti.

Kje si, o žena?
S prstov kostni
sem trkal po oknih
danes popolnoči.

Kje si, o žena?
Legel bi rad ti ob stran,
pa vem, da umreš,
če kraj sebe uzreš
mrtvaka gnilobo in prah,
da kri ti strdi
ledeni moj dah.

Davno sem že zakopan,
sem v smrti zblaznel,
ko sem žejo trpel,
bil v jami zasut slep in živ
nihče do zdaj
me ni še z vočo pokropil.
Kaj strmišv v temo?
Me kličeš

Kot jesenski ponočni vihar
bom stresel močno
hišni vogal,
kjer otroci mi spijo,
reci jim ti,
da to mrtvi je oče,
naj se nič ne bojijo
in da veter po oknih
šklopoče.

Slišiš topot v gluhih nočeh?
To je naš regiment,
ki drevi po grebeh,
"On gre!" — zavpij!

Važi luč, Ne
obrne ključ
in duri odpre,
daj kruha mi in soli
ponudi mi stol, da pošijem,
in stnko najmanjši
naj pričaplja,
ga gor na koleno vkanem,
hopla,
se sneji...

Ah, naš regiment:
naprej se drevi-
zbojami!
Krnla je dlan,
in sinko zaspan...
Je velik račun:
naše krvi

Kje si, dekle?
Davno je že,
kar tod sem potil
s raztrganih lic,
krvavo pomlad;
nitraljes je k pogrebu svontil,
pokopal me je
samotni prepad.

Segnila je kri,
segnile roke,
segnila je noč,
segnilo srce.

Zdaj vstajano
nalahko v svetlih nočeh,
se shajano
ob neposvečenih grobeh
in krenemo
na vis, na vas, na vis,
k svojim ljuboči v vas.

Slišiš?
Is smrtnih tišin
nas kliče v samotnih urah
utrujen spomin.

Kje sta, oče in mati?
Z viharjem preletel sem dom,
v slepi sanoti je bron,
plevel na vseh pragih hal,
plug pod pristresjem rjavi,
ubit je vseh oken nazoh,
nema bridkost po dvoreh.
Na seblju se molek visi,
napojil rodov ga je moj,
kot luči mrtvaške trepet
je staršev starostni drget
čez prage in dvore in v hlev,
čez njive in potu in v las-
ves dom je kot sarni obraz.

Prečudno vihar je divjal, —
"Sin gre morda",
je oče sam sebi dejal,
in mati čez čelo brž križ,
ko hišo pretresal je piš.
"Bržčas spomlad
tudi midva za sinom greva."

Mrtvi pozdravljamo žive!
Grob, smrt in tema
naše so muke prekrili.
Molite, če zvoní ali ne,
čá vas Bog se usmilí,
ki v spominih za nami trpite!

Bog sam je do naših prepadov prišel
nas z roko je svojo ven vzel,
čez gozde in jame
razprostrl je svoj blagoslov —
Zdaj je tu najsvetejši
vseh božjih potov.

Spisal Vallant.

EL JINETE DESCARNADO . . .

la horrible cosecha de la muerte . . .
Miles y miles, de los mejores hijos,
padres, hermanos, hijas, hermanas y
madres hallaron su trágico fin en los
horrorosos días de la revolución en
Eslovenia.

Las tumbas colectivas, con restos
de centenares, miles . . . hasta arriba
de 10.000 cadáveres, son una acusa-
ción horrible de los crímenes cometi-
dos contra las víctimas maniatadas,
muertas de hambre, humilladas hasta
lo más hondo que puede la malicia
humana . . .

No sorprende que todo el país esté
lleno de narraciones horripilantes, de
voces extrañas, de apariciones de fan-
tasmás, de visitas nocturnas de aque-
llos que han sido alevosamente asesi-
nados, criminalmente matados . . .

Todos ellos son la semilla de la
cual ya brotó la salvación de las ino-
centes víctimas, muertos muchos co-
mo santos, y de la cual brotará la fe-
licidad del pueblo mártir, que por la
maldad de sus vecinos perdió en la
lucha fraternal 50.000 vidas, de las
cuales 12.000 bestialmente asesinados
y sepultados en tumbas colectivas en
1945. Esas tumbas no pueden callar
y no callan . . .

*

MORJE

Tebi morje danes kličem
Tebi moj pozdrav velja.
Ker si dalo grob mrličem
miren grob na dnu vodá.

In Marija naj pa duše
Bogu Te priporoči
ako nimajo miru še
Danes vsaka ga dobi.

Ivan Tul, Trst.

V SPOMIN NAŠIM PADLIM BRATOM

Predragi bratje kje ležite
kje grob je vaš zgubljen, oj kje?
Brez sveče je in brez cvetlice
zarastel ga plevel je že.

Kje, oče, Vaše je grobišče,
kje neki Vi počivate?
Nevemo poti ne stezice,
da šli bi k Vam točit solze.

Je, mož, ostal si, žrtev vojske,
sluje žena, za teboj,
trok vprašuje, kje je oče
kdaj se vrnil bo domov.

Kje sin trohni, ugiblje mati.
Od joka reva zgublja vid.
Končalo zanjo je veselje
odkar je padel ljubi sin.

Kje, bratec Tvoje je grobišče?
Kje tebe krije črna prst?
Vsak dan Te sestra v mislih išče,
ker šla bi rada na Tvoj grob.

Kje Tvoja, fant, leži gomila,
izvedet dekle hrepeni.
V duhu cvetje Ti pošilja
ki ona zate ga goji.

Kje, prijatelj, in sorodnik,
izgubil si življenja luč?
Brat al' tujec Te je uničil?
da si umrl od hudih muk.

Kje otrok, žena in dekle
Vstajenja dan ti pričakuješ.
Kje sosed, kje vaščan počivaš?
ne vrneš se v domakrov.

Zgubljeni vaši so grobovi
od doma proč neznano kje
Molitev naša bratje dragi
vas najde koderkoli ste.

Za narod vi ste se borili
za njega dali svojo kri.
Spoštljivo mi ki smo ostali
na vas spominjamo se vsi.

Spesnila Paula Premru
iz št. Vida pri Vipavi.

VESEH MRTVIH DAN.

Drugi danes na grobove,
svojih rajnih pohite.
Tudi letos vence nove
skrbno nanje položite.

Jaz pa daleč iz tujine,
tja na grobe si želim.
Komaj skrivam bolečine,
Ker ne morem priti k njim.

V cerkvi najdem tolažila
pred oltarjem tam kleče.
In predraga mi gomila
stopi živo tu pred me.

Pride enkrat dan vstajenja,
vsi grobovi se odpro.
In ta čas bo dan zruženja
Ko dospemo v nebo.

DUHOVNO ŽIVLJENJE
Uredništvo: Pasco 431
Urednik: Hladnik aJnez.
Telefon 48 - 3361 (48 - 0095)
Kliči od 11—13 ure in po 8 uri zvečer.
Ob sredah in petkih ni doma.
Uprava: Paz Soldán 4924
Telefón 59 - 6413
Naročnina 5.— \$ letno.

CERKVENI VESTNIK

1. NOV.: Maša na Paternalu ob 9.30 s prvim sv. Obhajilom.
Pri sv. Rozi ob 12 uri za ☩ Tobia Milani.
2. NOV.: Na Paternalu za zd. av. je ob 8 uri.
Na Avellanedi za ☩ štefan Kutuša.
Pri sv. Rozi za duše v vicaš ob 12.
ŽALNE MOLITVE na čakariti v jugoslovanski grobnici ob 16 uri.
9. NOV.: ob 8 uri na Paternalu za ☩ Rutar.
Ob 3 uri za ☩ Vinko Horvat.
Na Avellanedi ob 10 v d. n.
Pri sv. Rozi za ☩ Marijo G. por. Ferfolja.
MOLITVE na Paternalu ob 16.30 uri.
16. NOV.: Maša na Paternalu ob 8 h za ☩ Abel Ušaj.
Na Avellanedi v d. namen.
MOLITVE na Paternalu.
30. NOV.: Maša na Paternalu in Avellanedi.
MOLITVE na Paternalu.
20. NOV.: Maša na Paternalu in Avellanedi.
MOLITVE na Paternalu.

MOLITVE se odslej vrše redno na Paternalu, Paz Soldán 4924 ob 16.30 uri.

MAŠA JE STALNO na Avellanedi ob 10 uri na Manuel Estevez 620;
NA PATERNALU pa na Paz Soldán 4924 ob 8 uri.

PRVO SV. OBHAJILO bo na Paternalu 1. novembra ob 9.30 uri.

POROKE. V San Rafael, v V. Devoto, se poročita 22. nov. **DARINKA COTIĆ** in **PEPE TROBEC.** V San Justo pa **ESTER SOBAN** in **RODOLFO TRENTINI** 9. nov.

MARIJANSKI KONGRES je zbral velike množice v Lujanu. Mi smo se spomnili veličine teh dni z mašo pri sv. Rozi 5. okt. Prevelika je bila cerkev za skromno vdeležbo, toda napolnjena je bila s tako lepim petjem, da je bilo veselje stotine navzočih prav veliko.

Isti dan popoldne smo se zbrali na Avellanedi. Po cerkveni slovesnosti je sledilo zabavno popoldne na čajanki, kjer je bila izrečena nekatera lepa beseda in zapeli smo tudi nekaj starih in novih pesmic.

Gospodinje in moške so se potrudili namoč. Vsega dobrega so bile polne mize. Ni bilo kina, pa ga tudi pogrešali nismo, ker je bilo brez njega dovolj živahno.

SHOD V NOVI POMPEJI je bil 26. okt. Prav lepa vdeležba je dokaz, da lahko ponovimo tisto lepo pesmico: še življubezen, blažena gospa, še si Ti kraljica mojega srca . . . Mati ne pozabi me, vedno jaz ne zašim te.

Mogočno so zabučale orgle, nakar smo med petjem odmolili rožni venec. Nagovor je imel nato č. g. Anton Grčman. Povdaril je predvsem misel: za-

EL FESTIVAL DELA REVISTA dejó al público plenamente satisfecho. También la administración está conforme con su resultado, disponiendo así con el capital necesario para poder sacar los 12 número en el año, ya que en el caso contrario debería suprimir una tirada.

Los números infantiles resultaron encantadores, especialmente "El Bazar de los Muñecos". Artístico, lleno de gusto, variadísimo en los colores y selección de los vestidos, con alegres músicas y cantos, con motivos cómicos, impresionó tanto que no hubo modo de acallar los aplausos. Las Hermanas Franciscanas y Ricardo Beučić, que corrían con los preparativos de esos números, han demostrado gusto exquisito y constancia admirable. ¿Y que podríamos decir de esos niños simpáti-

stonj blodijo ljudje po temi in iščejo z motno lučjo svoje pameti izhod iz zagate, v kateri tiči svet. Kakor voda, ki je zastala v mlakužah, kjer gnije in daje bivališče ostudni golazni, je človeštvo, kate ro noče slediti nujnemu klicu svojega srca in kašipotu, katerega nam je dal Stvarnik. Brez Boga bi hoteli najti srečo in celo proti Bogu gredo, katerega preklinjajo, kot da je On, oziroma misel nanj, zavora do sreče po kateri hlepi meso in kri . . .

Zastoj prizigajo ljudje leščerbe, ki jih hranijo z bornim oljem svoje modrosti. Zato je sredi bogastva in izobilja človek reven, nemiren in nesrečen. Tava v temi. Pa imamo na nebu sonce, imamo jasno resnico, imamo Gospodov nauk. Zato pa je sveta Cerkev zaklicala svetu, naj obrne svoje misli in želje do Kristusa Kralja, kateri nam je dal jasen nauk, nam pokazal jasno pot in nam dal tako postavo, da bi vsi ljudje mogli oš njej najti mir, blagostanje in srečo.

In še Mater božjo nam je dal dobri Bog, da bi ob njeni roki lažje našli Kristusa Kralja in z njim odrešenje.

Nato smo zapeli litanije in slednjič obiskali Marijo v kamarinu kjer se naša pobožna pesem kar kar ni hotela ustaviti. Lepo je bilo, zares lepo. Le škoda, da smo nekatere obraze pogrešili. Preveč goste so še megle, da bi mogli videti v jasnino. Pa bo že tudi njim Marija, Zgodnja Danica, prisvetila izza oblakov in jim pokazala smer.

La Cisterna 7 — Santiago.
Salezijansko Bogoslovje.

Prečastiti g. Hladnik!

Naznanjam Vam, da bom letos, 30. novembra, posvečen v duhovnika. povzdignjen bom v vrsto Gospodovih maziljenecov, ki predstavljajo tisto božjo ustanovo, katera edina more rešiti človeštvo iz strašne propasti v katero je zašlo. V ta vzvišeni a odgovorni stan, kateremu ni enakega, saj je srednik med Bogom in ljudmi, Kristus kliče le svoje izvoljence. Res nedoumljivi so božji načrti in čudovita pota božjega usmiljenja.

Zato se obračam na Vas, da se me spominjate v svojih molitvah, zlasti na veliki dan mojega posvečenja, da božja milost v meni nadomesti to, kar mi zaradi človeške slabosti nedostaja. Hočem se pri sveti daritvi spominjati Vas vseh, da boste kar najboljši državljanji lepe Jugoslavije, danes tako bridko preizkušene, in zvesti sinovi Katoliške Cerkve.

Pozdravlja in se priporoča v molitvi, Vaš brat po Jezusu Kristusu
Santiago de Chile, dne 16. oktobra.
Ivan Metlika Pečar, Salezijanec.

LA VIDA ESPIRITUAL
Revista mensual
Director: P. Juan Hladnik
Pasco 431
T. A. 48 - 3361, 48 - 0095
Suscripción anual 5.— \$.
No. Reg. Prop. Intelectual 232329

quisimos que interpretaron tan divinamente sus papeles? . . .

Los recitados de Herminia y Anita, los bailes de las jóvenes en los dos números, tan graciosos y llenos de encanto, que sólo pueden lograrse con muchos ensayos, prueban la constancia de las niñas y su cariño para la obra que desempeña la Revista.

Un número hermoso nos brindó también la señorita Joaquina con su conjunto de baile ejecutado con gran aplauso del público.

Por primera vez se presentó el nuevo coro de hombres. Un poco débil en los tenores, pero con una técnica muy elevada, probó su gran calidad. Para los que entendemos las palabras el escucharles era sentir la hermosa patria, tan querida, tan sufrida, tan lejana . . .

En dos números brindaron 5 canciones. En una trasparente la falta de tiempo, para ensayos, pues apenas hacía una semana que se formara.

Todos los cantores llegaron a la Argentina en estas últimas semanas. En acto de adhesión al festival de la Revista formaron el nuevo coro bajo la dirección del organista Cirilo Kren.

En los últimos días llegó también la soprano Marica Tomažič, que actuaba en Goricia. Ofreció su colaboración ya en el salón, interpretando dos cantos. Nos encantó su magnífica voz, pero se notaba la improvisación.

La mayoría de los artistas se lucieron el conjunto de Santa Inés, atrajo las simpatías generales. El hermano Juan organizó el drama magistralmente. El escenario era una maravilla. Realmente nos sorprendió con su talento práctico para arreglar así un escenario que no cuenta con nada.

La mayoría ed los artistas se lucieron como profesionales, algunos no lograron vivir su papel, pero en conjunto dejaron contento al público.

Una obra tal exige demasiado para poder ejecutarla con perfección los dilettantes.

"La Rifa 200", si bien no figuraba como punto teatral, contribuyó poderosamente a la alegría común.

No es poca cosa organizar una rifa tan complicada. Pero la Señora Cotić y su ayudante Anica Kogoj tienen una experiencia que ya no deja lugar a confusión ni engaño.

Algunos premios de especial valor salieron al remate ue dirigía el señor Mario especialista en eso.

También las carameleras bajo el mando de la Sra. Fany cumplieron perfectamente con su misión.

La Dirección de la Revista expresa su gratitud a todos los que han contribuido para el éxito tan feliz del festival: a las Rev. Hermanas y a Ricardo Beučić, a los niños, a las jóvenes, a los cantores, a los organizadores de la rifa, donantes de premios, a los concurrentes, y de modo particular al Círculo Católico de Obreros ue tan generosamente cedió el salón.

No hemos de olvidar de agradecer a quien actuó de animador y magistralmente supo animar al público con su depósito inagotable de chistes, el joven Daniel Campagnale.

Gran parte del efecto del festival se debe también al equipo amplificador que procuró nuestro amigo Fusca.

PROMESAS ENGAÑOSAS

III CAP.

LOS FINES VERDADEROS DEL COMUNISMO

1. Quiere un orden nuevo y al hombre nuevo. 2. Suprimirá la propiedad. 3. Autoengaño comunista. 4. Palabras y hechos.

1. QUIERE UN ORDEN NUEVO Y AL HOMBRE NUEVO

... Los verdaderos fines son muy distintos de las promesas manifestadas en palabras y propaganda astutas. Se trata de producir un mundo nuevo y al hombre nuevo. Su programa va mucho más lejos que su doctrina económico-social.

El comunismo es la gran promesa salvadora. Promete una salvación grandiosa y la dicha completa para el hombre ya en esta tierra. Justamente la explotación de esa aspiración humana, tan fuerte en cada corazón, es la fuerza principal de su seducción, ya que tan gratamente suena a todos los sufrimientos de la masa popular, ansiosa de una vida mejor.

En su esencia se apoya el comunismo sobre el hecho de que el mal existe en el mundo porque está desorganizada la vida humana sobre la tierra. Afirma que el mal en el mundo puede y debe ser vencido y que las esperanzas de una vida mejor en la eternidad son mentiras.

La vida después de la muerte se niega. El bien y el mal para el hombre existen sólo en esta vida, para después de la muerte no hay nada que esperar. Pero esta vida está mal organizada. La base de la corrupción estriba en la organización criminal de la economía que determinan las clases poseedoras en detrimento del proletariado. De allí el abuso y la agresión de los obreros por parte de los empresarios y propietarios de las riquezas. Allí se origina el sufrimiento y la pobreza del indefenso y la esclavitud política del pueblo por el capitalismo y sus colaboracionistas.

De allí también la determinación del comunismo de modificar la situación existente y crear un mundo nuevo. Este es su fin principal desde que salió al escenario internacional. Pretende brindar al hombre vida libre y feliz, en la cual no necesitará preocuparse más por su pan entre sudor y lágrimas. Promete el comunismo abolir toda explotación. El progreso técnico facilitará las máquinas que cumplirán los trabajos más molestos. Su objeto final es el paraíso en la tierra, en el cual serán todos felices, donde gozará completa libertad de acción la gente formada en el perfecto sentido social.

Su fin es pues lo que hasta ahora ningún sistema logró: orden nuevo, en el cual disfrutará el hombre la felicidad del bienestar con el mínimo de molestia. Así "harán desaparecer la leyenda del paraíso perdido" Aunque es difícil de creer, el comunismo está convencido de que logrará este fin. Cree también que tiene a su alcance los medios necesarios. Ese su "mesianismo" es el resorte principal de su acción y cada partidario debe aceptarlo ciegamente.

2. EL COMUNISMO SUPRIMIRÁ LA PROPIEDAD PRIVADA.

Afirma que primero hay que cambiar el derecho a la propiedad. Todo el mal proviene, según él, justamente de la propiedad particular, pues debido a ella se partió la sociedad en dos clases que se aborrecen mutuamente: los poseedores y los proletarios; de allí también los abusos de los poderosos sobre los débiles.

Ni bien pase el capital productivo de las garras de los capitalistas burgueses a la posesión común de la sociedad, desaparecerá automáticamente toda la división de la sociedad en dos bandos enemigos. Desapa-

recerá también la posibilidad de explotarse mutuamente y cambiarán simultáneamente las condiciones vitales de las clases, pues todos quedarán iguales. Los elementos productivos estarán en las manos de quien produce, de modo que nadie trabajará más para otros, sino para sí mismo. Cada cual tendrá así también el producto de su trabajo. No habrá más ni explotados ni explotadores. La sociedad burguesa, con las distintas clases y con la lucha por la existencia, dará lugar a otra sociedad, en la cual el desarrollo libre de cada cual será la razón de la prosperidad universal. (Manifiesto comunista en 1848). **ETAOI SHRDL UETAOI**

La eliminación de la propiedad particular traerá remedio a la universalidad de la vida social. Así serán establecidas condiciones para el hombre nuevo. El hombre actual no es por ahora ni siquiera capaz, siempre según la doctrina de los comunistas, de desenvolverse en ese mundo nuevo, por su tan larga esclavitud en las cadenas capitalistas. Ahora es el dinero quien gobierna, la sociedad nueva tendrá sólo lo indispensable. Con el progreso de la organización de la propiedad común, se verá el individuo libre de la angustia por su existencia, teniendo siempre asegurado por la sociedad todo lo que precisare. En cambio tendrá que dar a ella su trabajo, que será siempre más liviano por los servicios de la máquina, encargada de las tareas pesadas. Así tendrá el hombre devueltos su honor y su dignidad. También podrá ocuparse en tareas superiores, libre ya de la lucha por la existencia. Esta nueva vida se prestará para la cultura superior, para los altos ideales de la libertad y la fraternidad que ya no tendrán más enemigos.

Hay pues que liquidar la propiedad particular y el capitalismo. ¡No importa cómo, pero hay que hacerlo! El fin esclaro: la sociedad sin clases, en la cual todos serán iguales en el trabajo y en la vida, en la cual todos tendrán todo lo necesario; donde la mujer será igual al hombre en todos los aspectos, pues, ha de desaparecer su subordinación, que es también un producto de la mentalidad burguesa; allí habrá amor libre, despreocupado por lo de mañana. La sociedad nueva se preocupará por la educación de la juventud mucho mejor de lo que podrían hacerlo los padres. Todos tendrán igualdad en el acceso a las fuentes de la cultura y del progreso. Cuando se extienda la dominación comunista sobre los vecinos, desaparecerá, también la competencia y las enemistades. Así vendrá la paz universal. Así verá el comunismo realizada aquella sociedad ideal, con la cual soñaban vanamente las generaciones pasadas. Eso será posible sólo al comunismo, que dispone de todo lo necesario para tal sociedad en la cual todos serán felices. Así será realidad el paraíso en la tierra.

La fortaleza capitalista, afirman los comunistas, está ya toda resquebrajada y vacilante. Sólo es necesaria la unión de todos los trabajadores y el esfuerzo común la destruirá. La batalla final será fácil. Todavía algún golpe valiente y el camino a la libertad estará abierto.

Estas son las directivas principales del comunismo en el nuevo orden del mundo y del paraíso rojo. Primero hay que crear el orden nuevo; este a su vez no tardará en producir al hombre nuevo, sujeto de la sociedad nueva.

Nadie puede negar, que ese ideal es noble y digno de esfuerzos. Sin embargo no podemos aceptarlo. No por que no tengamos deseos de una vida mejor que la actual, sino porque esa es una ilusión y porque no estamos de acuerdo con los comunistas en lo que se refiere al camino que lleva a ese pretendido paraíso. Nosotros sabemos que primero hay que modificar al hombre y él luego renovará al mundo. De ninguna manera es sufi-

ciente modificar al mundo; no se puede pretender que éso baste para hacer al nuevo hombre.

3. AUTOENGAÑO COMUNISTA

Según la doctrina comunista la evolución económica es la base para la construcción del edificio social, jurídico y moral. Por eso deposita sus esperanzas en la técnica y la organización de la vida económica como condición esencial de los cambios que pretende para realizar su paraíso. El catolicismo no cree en éso, pues no admite el materialismo, sobre el cual está cimentado el comunismo.

El comunismo crea la ficción, de que el progreso económico basta para la liberación del hombre y para su definitiva reorientación interior. La salvación del hombre la espera exclusivamente de factores económico-sociales y cree que su acción puede apresurar la llegada de lo que inevitablemente ha de venir por la evolución natural, ya que sostiene que el mundo marcha hacia los fines que acelera el comunismo . . . De éso hablaremos detalladamente más tarde. Sólo queremos destacar que este es uno de los errores fundamentales del comunismo.

La religión y la filosofía real nos enseñan que, para librar al hombre de la miseria a la cual lo empujó el egoísmo y la pasión humanas, además de aprovechar el progreso técnico y económico, es imprescindible supremo esfuerzo de liberarlo de su propio egoísmo y dominar sus pasiones. Los recursos para tal fin están contenidos en los valores espirituales y morales que no tienen nada que ver ni con el orden económico ni con la propiedad privada. Con ésto, claro está, no queremos negar la necesidad de preocuparse por la justicia y la caridad en el orden económico. Sólo que no podemos admitir el primado de lo material sobre lo espiritual.

Para el comunismo el asunto de la propiedad es el problema exclusivo; para nosotros es secundario. El punto principal es la virtud y la rectitud en todos. Importa vigilar al capital y la propiedad y es sumamente necesario impedir los abusos hasta el máximo posible. Pero con éso no está resuelto todavía el problema básico, si no se asegura a la vez la educación del carácter en la justicia, caridad y demás virtudes. Si no se logra éso, no tiene objeto el pasar el capital de unas manos a otras, ya que con eso sólo no habrá más que cambio de dueño y de papeles en el drama social.

El mal fundamental que pesa sobre el hombre, viene del interior de él. Se engaña el comunismo si cree que el cambio del orden económico producirá el cambio del corazón humano. La formación del hombre nuevo es producto de la renovación espiritual y religiosa. El hombre tiene que reformarse primero por dentro. Esperar su reforma interior como resultado del cambio del ambiente es utópico.

Pero tenemos que ir más lejos todavía. El hombre no es ni siquiera capaz de tal reforma por sus propios medios, ya que no se halla más en la condición de inocencia e integridad paradisiaca, que en el paraíso rojo tampoco hallaría. Allí entraría con su egoísmo, sus pasiones humanas, su miseria moral y debilidades viciosas. A la debilidad humana tiene que socorrerla la ayuda divina. Sin Dios el hombre no alcanza la virtud. Y eso es lo que el comunismo niega y por éso se engaña a sí mismo. Su paraíso es tan utópico como otro cualquiera de los utopistas del comunismo histórico.

4. PALABRAS Y HECHOS

El cuento del paraíso sin embargo es hermoso. Si el comunismo lograra realizarlo, haría una cosa admirable y sería la realización del ideal de la justicia cristiana y del amor fraternal, como ni a la luz de la religión religión podemos imaginárnoslo mejor. Pero la realidad del comunismo está en una discrepancia delosísima con esas fantasías infantiles.

Veamos, por ejemplo, los salarios en los Soviets. El comunismo se imaginaba que el hombre nuevo, compenetrado por los ideales comunistas, no daría importancia al sueldo, ni a la calidad del trabajo realizado para el bien común. El ingeniero no pretendería mejor sueldo que un obrero común. Nadie se fijaría en esos "insignificantes detalles".

Sin embargo se ven cosas muy distintas. El comunismo se equivocó grandemente, porque no tuvo para nada en cuenta el egoísmo. En la URSS se vió bien pronto, que el obrero, que notó que su trabajo más productivo, no le rinde más a él, empezó a escatimar sus fuerzas y su genio. En un principio, en el período de la "ascética comunista", se pretendía obligar a que cada cual trabajara con el máximo de su rendimiento contento con recibir todo lo que precisaba. Pero prácticamente eran unos sueldos de hambre, que rebajaron mucho el nivel de la vida. Pronto se mostraron señales de cansancio. Se trabajaba poco y mal. La idea de "servir a la sociedad" perdió todo prestigio y crecía la desilusión y el descontento cuyo efecto fué el hambre con la consecutiva muerte de 4 millones de hombres.

Por eso los bolcheviques cambiaron su táctica. Prevalció la idea de la "comercialización". Se introdujo el sistema del sueldo progresivo, de acuerdo con el trabajo realizado. Así esperaban levantar la producción, devolver al obrero los deseos de trabajar y remediar también la situación económica del pueblo. Recién en 1935 admitió el comunismo su derrota con el cambio de su legislación.

Luego apareció el famoso Stahan, obrero que sacó más carbón que los demás; por eso se le dió mejor remuneración. Teóricamente debiera satisfacerle sólo la conciencia de servir al programa quinquenal. Al director de la fábrica, que logra mejorar la producción, también se reconoce derecho a mejor sueldo.

De modo que los comunistas tomaron los mismos métodos que tanto condenaban antes en los burgueses. Así se creó la situación que un obrero común gana unos miserables 480 rublos mensuales, mientras que una minoría selecta cobra sueldos entre 10.000 y 20.000 rublos. De modo que el pobre es allí más pobre que en los países capitalistas. Y éso no es todavía todo. El sistema obligatorio, la falta de libertad para elegir su trabajo y el no disponer de nada, hacen la vida del pobre en los Soviets peor que en cualquier parte del mundo.

Los trabajos "voluntarios" y los "de carrera", los mítines y cosas por estilo transforman al hombre común soviético en verdadero esclavo.

La constitución nueva modificó bajo el peso de la realidad ya notablemente el criterio anterior sobre la propiedad particular. Además de la propiedad del estado y de las cooperativas se admite también la propiedad individual, aunque por el momento pequeña, limitándola a las cosas y reducidos inmuebles para el uso de la vida particular. Veremos más tarde que se trata todavía de cosas muy teóricas, sin embargo se ve sacrificado uno de los principios básicos del comunismo leninista. Realmente cabe la pregunta, ¿por qué han sido sacrificadas millones de vidas? si en un decenio se vió burlado el principio por el cual fueron muertos a despecho de la justicia, lógica e historia humana. ¡Peor todavía! Por qué no se reconoce el fracaso? ¿Por qué se continúa criminalmentela tragedia?

De modo que el paraíso comunista en concreto es bastante distinto de su teoría. Rusia se está alejando cada día más de lo que ha sido base del bolchevismo. Invariable quedó sólo la dictadura y la carencia de las libertades políticas, culturales y religiosas. ¡Por cierto una desilusión grande para la gente, que renunció al cielo por el paraíso comunista rojo en la tierra!

V DNEH GROZOTE

Piše Nace Hladnik

Najprej so se Nemci spravili nad duhovščino. Med njo ni bilo nobenega nemškutarja in Nemcem je bilo dobro znano kakšen vpliv ima slovenska duhovščina na ljudi. Zato so jo takoj prve dni začeli izganjati v Srbijo in na Hrvaško, ki so morali iz Slovenije izgnane ljudi sprejemati. Nov dokaz kako smo Slovenci Nemcem na poti, ker na Hrvaškem in v Srbiji je še prostora za Slovanskega človeka v Sloveniji pa ne. Nekateri duhovniki so pobegnili preden jih je prišla iskat Gestapo, drugi pa so pozneje prišli skrivaj iz Srbije nazaj in se nastanili v Ljubljanski pokrajini, zasedeni od Lahov.

Prav tako so Nemci razgnali vse samostane in jih označili kot leglo nasilnega poslovenjevanja krajev, "ki so bili nekoč nemški". V Ljubljano so prišle slike, kako predstojniki raznih samostanov na Štajerskem vihtijo kramp in lopato na prisilnem delu.

"Takih je treba kot so Nemci", so govorili rdeče pobarvani delavci v delavskih krajih Slovenije. Večo da je far nepotreben in ga naženejo. Prav tako so odobraval, ko so par dni pozneje pričeli Nemci izganjati vso slovensko uradništvo, učiteljstvo in sploh vse šolane ljudi, ki na njih seznamih niso bili označeni kot prijatelji nemškega naroda.

"Le naj jih poženejo, čemu so se pa vtikali v politiko," so nekateri zagovarjali Nemce. Pa je prišel čas ko so tisti nekateri obmolknili.

Junija meseca se je pričela vojna med Rusijo in Nemčijo. Vsi tisti, ki so po naročilih iz Moskve zagovarjali in hvalili Nemce, so čez noč dobili drugačna navodila. To ni ostalo neznano Nemcem in šlo je v zapor nekaj takih, ki so še včeraj hvalili izganjanje slovenskih duhovnikov in izobražencev.

Nemški načrti pa s tem še niso bili dovršeni. Doba penemčevanja se je šele pričela. Na Gorenjskem in Štajerskem so ustanovili Nemci nacistična društva Volkshund in Heimatwehr. V ta društva so se smeli vpisati le tisti, ki so se naselili v teh krajih že pred letom 1918. Ljudje so brž zasumili da se bo iz tega nekaj skuhalo in so se iz strahu vpisovali v ta društva. Kdo pa naj bi svetoval ljudem, kaj naj store, ko so bili izgnani vsi tisti, ki jih je narod dosedaj spraševal za nasvete.

Česar so se ljudje bali, to je tudi prišlo. V začetku avgusta so Nemci že začeli izganjati vse tiste družine in in posameznike, ki so se priselili na Gorenjsko in Štajersko po letu 1918; in tiste, ki se niso hoteli vpisati v nemška nacistična društva. Pri tem so bili prizadeti številni primorski begunci, ki so si v teh krajih postavili nov zasilni dom, dokler se doma na Primorskem ne zruši italjanska oblast. Vse tiste preproste ljudi, ki so si morda nekje visoko v hribih kupili košček sveta z skromno bajtico, je zadela enaka usoda.

Ponavadi je potrkalo na vrata ponoči. Dva ali trije Gestapovci so silili v hišo in zahtevali hišnega gospodarja. In ko se je ubogi gospodar, napol oblečen, privlekel odpirati, so mu z vso suroovstjo naznanili, da morajo on in njegova družina biti pripravljeni v dveh urah, da zapuste domačijo. S seboj sme odnesti vsak dvajset kg prtljage in nekaj denarja.

Nato so popisali vse premoženje in pod vse to se je gospodar pred napeto pištolo podpisal, da prostovoljno odstopa vse svoje premoženje nemški državi in da se je za preselitev odločil popolnoma svobodno.

Ko sta potekli dve uri so pognali družino iz doma, naj je bila pripravljena na odhod ali ne. Vrata so zapetali z žigom in napisom, da bo kaznovan s smrtjo vsak, ki se bo dotaknil lastnine nemškega naroda.

Nesrečno družino, na ta način oropano vsega premoženja, so odvlekli v koncentracijsko taborišče Rajhenburg, kjer je bil prej trapistovski samostan. Tam so

nemški vojaki preiskali vso prtljago beguncev in pobrali ven, kar je bilo užitnega. Družino pa so pahnili med toliko drugih pregnancev, ki so tam pričakovali, da jih prepeljejo v Srbijo ali v Šlezijo. To bridko pot sta morala narediti tudi moj brat in sestra, ko so ju pognali Nemci iz malega posestva v Bizeljskih hribih. In vendar sta bila razglašena za izdajaleca in sta ponovno okusila begunski kruh ko je leta 1945 zasedla Slovenijo partizansko komunistična vojska.

Ob tem krutem nemškem početju so se vendarle zresnili tudi tisti, ki so poprej zagovarjali Nemce, da preganjajo le tiste, ki nočejo delati in ki se vtikajo v politiko. Pričel se je beg vseh tistih, ki so že naprej zaslutili, da bodo tudi oni prišli prej ali slej na vrsto, da jih Nemci izžemajo. Vse je drlo v Ljubljansko pokrajino, med tem ko so belokrajnski komunisti klicali Nemce v deželo.

KAJ PA V LJUBLJANI.

Lahi so se hoteli pokazati velikodušne in so te begunce sprejeli. Niso jih preganjali in niti jih niso vračali nazaj, čeprav so bili tedaj z Nemci "Duepopoli, una guerra". Vsaka človeška družina v Ljubljanski pokrajini je sprejela kakega begunca in delila z njim košček kruha. V Ljubljani so zasedli ti begunci več poslopij, med njimi tudi že skoraj dodelano aBragovo semenišče. Ljubljana je tedaj narastla na čez sto tisoč ljudi.

V Ljubljanski pokrajini so medtem izvedli popisovanje vseh tistih, ki se čutijo Nemce in ki bi se želeli izseliti v Nemčijo. Nemci so po svojih agentih delali propagando, kakšen raj čaka vse, ki bi prišli pod okrilje velike Nemčije. In se je zapisalo nekaj Ljubljanskih družin z nemškim imenom ter velika večina Kočevarjev. Njih premoženje je odkupil poseben denarni zavod, ki je bil zato ustanovljen.

Preselitev je bila izvršena jeseni leta 1941. Medtem je nekateri, kiso se odločili za preselitev, že minilo navdušenje za Nemčijo. Zamislili so si, kaj bi bilo z njimi za slučaj, če Nemci ne bi zmagali in bi se povrnili vsi tisti ljudje, ki so jih Nemci nasilno pregnali, da so napravili prostor zanje. Nekega dne bi vsi ti pregnanci prišli nazaj na svoj dom in pokazali vrata tem novim priseljencem. Kam naj gredo tedaj? Vrniti se v Ljubljansko pokrajino, kjer tedaj ne bo vladal več ne Nemec ali Italijan?

Nemci bi se radi skesali. Pa ni šlo. Kdor se je prijavil, je moral iti rad ali nerad. Nemci so vse te novodošle naselili ob Savi od Zidanega mostu proti Krškemu in Brežicam, odkoder so prej izgnali vse zavedne slovenske družine. Nemci so vedeli, da najboljše zavarujejo svoje svoje meje, če nanje naselijo najbolj zagrizene Nemce. In to so bili Kočevarji. Saj so jih tedaj sta-

BLED, el hermoso lugar de veraneo con el Santuario histórico de Ntra. Señora del Lago.

vili vsem Nemcem za zgled in jih slavili kot junake, ki so se celo tisočletje krepo upirali nasilnemu poslovenjevanju.

Slovenski narod se je oddahnil kot bolnik po operaciji. Nemčurji so šli in ne bodo več delali zgage; Lahe bomo pa sami napodili, smo potihem upali.

Kočevska se je skoraj izpraznila. Za male denarje si je mogel kdorkoli kupiti tam malo kmetijo. Saj so bile nekatere vasi skoraj prazne. Koliko delavnih slovenskih ljudi je vložilo v ta svet svoje težko prislužene denarje da uresniči sanje, kako bodo gospodarili in delali na svojem. Žal je bilo prav kratko njihovo zadovoljstvo. Nesreča, ki je obiskala toliko Slovencev in jih raztepla po svetu kot izgnance, vojne ujetnike in preseljence, ni prizanesla tudi tistim, ki so še smeli ostati na domači grudi.

V trpljenju smo si bili že tedaj vsi enaki. Komunistična revolucija, ki se je razvila pozneje, pa je poskrbela, da smo postali vsi enaki tudi v revščini.

PRIČETEK PARTIZANSTVA.

Ko so zasedli Slovenijo Nemci, Italijani in Madžari je bilo vsega slovenskega političnega življenja konec. Političnih pravic nismo imeli več in jih zato nismo mogli braniti. Imeli pa smo še življenje, domačije in družine. In to smo bili odločeni braniti na kakršen koli način. Potihem smo upali tudi na osvoboditev. Toda začetni boj proti okupatorju z golimi rokami smo vsi smatrali za brezupno.

Italijani in Nemci so do nadaljnjega obljubili, da ne bodo izvajali nad prebivalstvom nobene sile, če se bodo ljudje do njih lojalno zadržali. Nemci so seveda med tem sebi nevarne ljudi že preselili. Italijani pa so zaupali blagodejnemu vplivu svoje "tisočletne kulture" in številu vojaštva v Ljubljanski pokrajini. Saj je prišel na vsaka dva Slovenca en italijanski vojak.

Edino pametno za narod v takem položaju, kot je bil tedaj Slovenski, bi bilo potuhniti se in čakati ugodne prilike, da stvar dozori.

Zamislimo si dva obsojenca v ječi. Eden venomer razsaja, vpije in se zaganja v mrežo v oknu in vratih, da bi jo raztrgal. Koliko mu to koristi. Vkujejo ga v verige, dase odslej še ganiti ne more več. Drugi pa drugače: mirno sedi v kletki in se lepo prijazno vede do paznikov, ki imajo opraviti z njim. Vsi se čudijo, kako je mogel ta dober in miroljubni človek priti v ječo. Pustijo mu več obiskov, pustijo da mu prinesejo kak priboljšek v ječo. Preiskava zavojev je površna ali je pa sploh ni, ker zgleda jetnik tako miren in skesan. Pa prinese jetniku v nekem zavoju štruco kruha in v njej pilo. Jetnik si prepili mrežo, in pazniki najdejo zjutraj celico prazno.

Tako je mislila tudi večina Slovencev tedaj. Lepo čakati in delati prijazen obraz. Kadar bi pa prišel čas, pa bi se otresli vsiljivega tujca. Da bo ta čas prišel o tem ni dvomil tedaj noben Slovenec.

Na tak način so tudi sklenile tajno vse slovenske politične skupine in organizacije, ki so pred vojno vodile politično in kulturno življenje Slovencev. Biti pripravljen za čas, ko bo Nemčija propadla in bo postalo Italijanom na slovenskih tleh vroče. Vse je bilo lepo napeljavano in organizirano. V srednji slovenski vasi je bilo organiziranih tajno nekaj zaupnih ljudi, ki naj bi vodili odpor, kadar bo prišel čas. Orožje pa je bilo varno zakopano. Vedeli smo, da bo to čakanje dolgo in morda manj častno, kot takoj začeti boj. Toda večini ljudi se je zdelo tako pametno in tako so naredili tudi Čehi in Francozi. aDnes, ko je vse to že za nami, vidimo dabi se na ta način ohranilo največ slovenskih življenj in imetja.

Tedaj pa so v Sloveniji dvignili glavo komunisti, ki so bili tajno organizirani že prej v Jugoslaviji in nasto-

pali v javnosti pod različnimi imeni kot "Marksisti", "progresivna mladina", "prijatelji Sovjetske zveze" itd. Izvohali so, da imajo vse organizacije, ki pripravljajo odpor proti okupatorju namen čakati, da se ne bi zastopni prelilo preveč slovenske krvi. Geslo komunistov na je bilo že od nekdaj revolucija in njih namen zmagati komunistične stranke in ne zlom okupatorja. Zato so izdali slovensko skupnost in pričeli pozivati na boj proti okupatorju: boj z golimi rokami proti modernemu nemškemu orožju. In ti izdajalci slovenske skupnosti so vse druge nazvali "izdajalce", ker se nočejo upreti okupatorju zato, "ker z njim držijo in se zanj navdušujejo". Iz zgodovine ruske komunistične revolucije leta 1917 so izbrskali ime "bela garda" in ga privesili vsem svojim nasprotnikom. Bela garda to naj bi pomenilo nekaj sličnega kot fašizem. V resnici ljudje sploh niso vedeli, koga ta beseda pomeni.

Komunisti so se zganili šele po 22. juniju, to je dnevu ko se je pričela vojna med Rusijo in Nemčije. Ta datum so tudi odločili kot rojstni dan svoje organizacije "Osvobodilne Fronte", kot smo videli napisano na vseh zidovih.

Tedaj so še tajili, da bi bili komunisti. Dali so si ime "Osvobodilna fronta" — "OF", ker so vedeli, da bo to bolj vleklo. Celotajili so, da bi komunisti imeli kako odločilno besedo zraven. Razne skupine OF, kot katoličani v OF, sokoli v OF, socialisti v OF, so hitele dokazovati, da je OF organizacija vseh zavednih Slovencev, ki so si zadali nalogo boriti se proti okupatorju. To je bila pač taktika komunizma. Njim je vse dobro, kar služi njihovim načrtom. Zato je stopil komunist v Marijino družbo, hodil k obhajilu vsak dan, telovadil pri Sokolu, delal pri liberalcih in hvalil kapitalizem. Vse to je služilo njih končnemu cilju, da bi imeli ob času revolucije vse sebi nasprotno organizacije podminirane in povsod ljudi, ki bi kot navidezni pristaši strank zagovarjali početje komunistov in tako slabili udarno moč nasprotnikov.

Vsi tisti, ki so že pred vojno po naročilu komunistične stranke bili v raznih katoliških in liberalnih organizacijah, so zdaj naenkrat nastopili v komunistični OF kot uradni zastopniki teh organizacij.

Tako je nastala pri ljudeh zmeda. Nihče ni več vedel kje je. Na eni strani se je govorilo, da je OF komunistična organizacija. Biti komunist pa je pomenilo pri liberalcih in katoličanih nekaj slabega. Istočasno pa si videl "vnetega katoličana", ki ni noben dan zamudil maše, kako hvali OF in vnetega in strumnega staroste Sokola kako zagovarja OF.

V tej zmedi so se ljudje razdelili na dve skupini. Bolj vročekrvni, ki niso pomislili, kakšne posledice lahko rodi prezgodnji odpor proti okupatorju, so hvalili OF, ki je tako korajžna, da si una udariti. Previdnejši pa so gledali s skrbjo, kaj bo iz tega in molčali, ker reči besedo proti OF je pomenilo dobiti naslov: izdajalec. Tako je uspelo komunistični stranki organizirati OF iz komunistov in tistih, ki so jih v razne druge organizacije vrinjeni komunisti pridobili in navdušili za OF.

Toda kje dobiti ljudi, ki bi bili pripravljeni iti v gozd in od tam se boriti proti okupatorju? Komunistov se jim jezdilo škoda, ker ti so bili rojeni, da po vojni zavladajo nad slovenskim narodom in uredijo svet po novem, da bodo vsi enaki in vsi svoobdni.

Deželo je preplavila cela vrsta agitatoriev in navduševalcev za boj proti okupatorju. Kako lahko je bilo dovedati Gorenjcu ali Štajercu, ki je brez vsega pribežal v Ljubljansko pokrajino in se ni imel kam dejati, da je potreba pričeti odpor proti okupatorju takoj in se čimprej osvoobditi. Ofarji so te begunce vabili na svobodno ozemlje na izpraznjeno Kočevsko in sploh v gozd. Tam so jim obetali vsega v izobilju, po dobljeni zmagi pa imenitno službo ali posestvo, kjer si ga bi kdo

poželel. In je marsikdo nasedel in šel. Nekateri na Kočevsko drugi nazaj na Gorenjsko v gozdove na Jelovici in v odmaknjene vasi Selške doline in Bohinja, kjer par nemških orožnikov ni moglo kontrolirati vse doline.

NAPADI SE ZAČNO.

Jeseni leta 1941 so organizirali napad na Nemce v Dražgošah v Selški dolini. Odgovor na to je bil, da so Nemci za par pobitih svojih pobili desetkrat več Slovencev, ki so imeli zaprte v kaznilnici v Begunjah na Gorenjskem. Vas Dražgoše pa so požgali in porušili do tal. Tudi v Ljubljanski pokrajini so organizirali napad na Italijane in sicer pri Pudobu v Loški dolini. Italijani niso zaenkrat ničesar požgali in nikogar ustrelili kot odgovor na ta napad. Zagrozili pa so, da bodo vrnili nazaj na Gorenjsko in Štajersko vse begunce, ki so se zatekli v Ljubljansko pokrajino. Dobro so vedeli, da je večina tistih gozdovnikov iz Štajerske in Gorenjske.

Grozotni kazenski pokolji s katerimi so Nemei odgovorili, na ta nepremišljena izzivanja, so prisilili OF k ustavitvi tega početja. Prvi namen je pa le bil dosežen. Vsem boreem, ki so pri teh napadih sodelovali, so zagrozili, da jih bodo naznanili okupatorju, če se vrnejo na svoje domove, odkoder jih je speljala v gozd Ofarska obljuba. Tako si je OF ustvarila vojsko, ki je bila prisiljena prebiti zimo 1941/42 v gozdu. Ljudje, ki so enkrat nasedli niso imeli več poti nazaj v civilno življenje. Zimo 1941-42 so porabili komunisti, da organizirajo pod svojim vodstvom za boj proti okupatorju vse slovenske vasi in navdušijo ljudi za pomoč in sodelovanje s partizani. Povsod so organizirali volitve v osvobodilne odbore. Ker so bile volitve svobodne, so ljudje izvolili vanje može in žene, ki niso imeli nič navdušenja za komunizem in so bili tudi proti brezglavemu napadanju. Toda ko sobili izvoljeni, jim je komunistična OF zagrozila, da jih bodo naznanili okupatorju, če ne bodo hoteli delati za OF, radi ali ne radi. oMrli so širiti propagando, zbirati prispevke in hrano za partizansko vojsko in zagovarjati nekaj, za kar niso bili navdušeni. Gorje vasi, ki ni hotela izvoliti odbora OF. Komuni so imeli pripravljeno maščevanje zanje. Vedeli so, da se bo okupator znesel nad vasjo, blizu katere bo izveden kak napad. In tako je tudi bilo. Kadar koli so komunisti naredili kak napad ali sabotažno dejanje, so okupatorjeve čete pridrvele v najbližjo vas, tam požigale, pobijale in odvažale v internacijo, ne da bi iskali pravega krivca. Zato so komunisti delali napade na okupatorja blizu takih vasi, ki jim niso hotele služiti in delati za OF. Tako so kaznovali vas, sami pa ostali lepi. Minirali so most pri Podpeči samo zato, ker bližnji kmetje niso bili zanje. Nato so pridrli v vas Lahi, odpeljali nekaj moških in jih v Ljubljani ustrelili. Ljudje te zločinske igre niso takoj sprevideli. Zato so še bolj zasovražili okupatorja, ki kaznuje tistega ki ni kriv, in bili pripravljene slepo storiti vse, karkoli bi jim OF ukazala. Tudi mojo rojstno vas so hoteli tako kaznovati. Na noben način niso mogli navdušiti ljudi, da bi bili za-

nje. Zato so organizirali na cesti pod vasjo napad na kolono laških vojakov. Izstrelili so par streliv in nato zbežali. Toda Italijani to pot niso požgali vasi, kot je bila to že njih navada, pač pa so ustrelili mojega brata in še enega fanta iz vasi, ki so ju imeli komunisti tako na piki, ker nista hotela dati orožja komunističnim partizanom. Ofarji so ju naznanili Italjanom, da imata orožje in da sta onadva napravila napad na Lahe.

Še en uspeh so imeli Ofarji to zimo. Svoje pristaše so vrnili v nemški Gestapo. To jim ni bilo težko, ker je bilo dosti komunistov navdušenih hitlerjancev, dokler se Rusija in Nemčija nista udarili. In ti Gestapovci so pokazali Nemcem kot krivce zanapade vedno ljudi, ki so bili proti komunistom in proti OF. Vse tiste Slovence, ki so bili v španski revoluciji in so po porazu zbežali v Francijo, so Nemei tam zajeli, jih poslali v šolo za "presukanje" in iz zvestega komunista je postal zvest Gestapovec.

Italijani Gestapa niso imeli. Zvezo z njihovimi oblastni pa so Komunisti rabili, da bi izvlekli iz ječe pristaše OF, če bi po nesreči padli vanjo in še bolj, da bi se na lep in nedolžen način iznebili svojih nasprotnikov, ki bi jih pobili skozi cevi laških pušk.

"Kamor hudič ne more, tja pošlje babo" pravi slovenski pregovor. Tudi OF je tako naredila. In so naredili slovenskim dekletom, katerim so se dopadli z briljantno namazani laški oficirji, častno nalogo, da se vlačijo z italijanskimi oficirji, ker tako veli ukaz domovine. Tako so vlačuge prišle na svoj račun in ker je Lah na babe nor, so tudi marsikaterega omrežile, da je izvekle iz oficirja kako tajnost, rešila kakega komunista iz ječe in potlačila kakega protikomunista vanjo. OF pa jim je zato obljubila, da ne bodo proglašene za izdajalke in sodelavke z okupatorjem. Če jim pa katera ni hotela služiti, italijanske oficirje pa je vseeno rada videla, so jo ostrigli na balin, nekatere pa so ustrelili, da je bil strah večji. S tem so si pridobili enega ali drugega pristaša, ki je obsojal vlačenje slovenskih deklet z laškimi oficirji.

Večina ljudi pa kljub vsem tem spletkam in delovanju še ni hotela verjeti, da bi se iz tega moglo roditi kaj dobrega. Preprosti slovenski kmet, ki vsako stvar trikrat premisli, predno jo stori, je takoj podvomil, da bi bilo kaj dobrega v Osvobodilni fronti. Videl je vojaško moč oboroženih nemških in laških čet, ki so se šle mimo njegovega doma in z svojo naravno pametjo ugotovil, da bi bili sami mnogo preslabi za uspešen upor. Videl je tudi, da se najbolj navdušujejo za OF tisti njegovi sovaščani, ki so bili najslabši gospodarji v vasi; taki, ki niso hoteli delati in se je o njih šušljalo, da so kurji ali drugačni tatovi; sodil je OF po ljudeh, ki so bili zanjo in ne po tem, kar so mu govorili agenti za OF in kar je bral v OFarskem časopisu. Če so prišli nabiralci prispevkov za OF, je dal, ker se je bal. Bal se je Okupatorja, bal se je OF, ki mu je obetala, da ga bo osvobodila.

Nepričakovano se je poslovila 27
✦ **Suzana Braica** por. Caporaletti
Pred dobrim letom je ustvarila
lastni dom. Po porodu je skrita
bolezen napadla mlado mater, ki
je 9. okt. vdana v božjo voljo in
lepo na smrt pripravljena zatisni-
la oči.

Zapušča žalostnega moža, hčer-
ko, stariše, sestro in brata ter sta-
ro mater Katarino Strosar.

Rajna je bila stalna vdeleženka
slovenskih nabožnih in kulturnih
prireditev.

**Maša zanjo bo na Avalos 250
9. oktobra.**

Na Polici pri Višnji gori je do-
končala pot

✦ **Jera Tomažič**, stara 74 let

Po kratki bolezni je ugasnila 3.
maja, rešena bridkosti tega življe-
nja.

Tukaj žaluje za materjo Terezi-
ja por. Noč, Helena por. Ostanek,
pa v Darregueri, obe z družino.

Maša za rajno je bila na Ave-
llanedi 19. okt.

V Villi Celini je ugabila smrt
✦ **Antonijo Jablanšek**, roj. Ušaj
11. okt. se je za vedno poslovila
od 6 otrok, katerih najstarejša še
nima 20 let. Pred 4 leti je družina
zgubila očeta.

Rajni mož je bil iz Proseka, ona
pa od Komna.

V Ajbi pri Kanalu je po daljši
bolezni za vedno zatisnila oči
✦ **Frančiška Gabrijelčič**,
stara 60 let.

Doma jo obžalujeta sin in 2
hčeri. Tukaj žalujejo sinova Av-
guštin in Peter ter hči Amalija.
vsi poročeni z družinami

Bajo el Sol Libre

VIGESIMO QUINTO CAPITULO

Volvió a reinar el silencio. Todos respiraban profundamente. La luz roja se mecía sobre las olas; unas cuerdas tocaban una gloriosa canción. Los remos callados llevaban hacia la costa la pequeña embarcación. Unos golpes más, otras maniobras con las velas... y la navecilla tocó la costa.

Los ágiles marineros saltaron del bote y lo arrastraron a tierra. Entonces se movió el manto filosófico dentro de la navecilla, junto a él, brillaron a la luz de las antorchas dos diademas de oro entrelazadas en hermosas cabelleras, de graciosas figuras levantaron los mantos y se asieron a Epafrodit. En sus blancas manos brillaban preciosos anillos, Irene y Liubíniza desembarcaron.

—“¡Pax, eirene!”, exclamó Epafrodit dejando libres a las jovencitas. Y los diademas se reclinaron sobre las corazas doradas... de Iztok y Rado.

El gentío callaba, confundido, sólo los fuegos crepitaban y los caballos golpeaban el granito con sus cascos. Las muchachas suspiraban asombradas por la belleza de Irene, emocionadas por la felicidad de Liubíniza. Aún Epafrodit quedó como un pensamiento tallado, enmudecido, ante el dúo amoroso que bebía con besos felicidad, para la cual no hay expresión ni palabras. El embozo se deslizó de su cabeza, sus cabellos, sin perfume desde que los había cubierto con el manto filosófico, eran juguete del viento, mientras en el alma oía la voz del destino: ¡Está hecho! Lo que no tienes tú mismo, lo que nunca pudiste tener, eso lo diste a los demás, lo único y lo más grande: el amar. ¡Está cumplido! Brilló el rocío en sus ojos, palpité su corazón y el sereno estoico se secó una lágrima. Se dió vuelta, como avergonzado, y miró el conjunto de muchachas. Los ancianos ojos grises mostraron una luz de asombro. Su gusto artístico venció la sorpresa y murmuró extrañado:

“¡Por Afrodita, qué pueblo! Tales doncellas no tiene ni la misma corte! ¡Mehercle! ¡No las tiene! ¡Cómo acompañarían a Diana, como Atenea del Acrópolis!”

Mientras tanto, Radován salió, maltrecho y sin gracia, el último del bote. Tomó sus cuerdas y miró a Iztok, a Irene, a Liubíniza. Se hizo un nudo en la garganta del anciano músico, una dulce amargura inundó sus ojos, sus labios temblaban. Habría llorado a gritos si no hubiera logrado con grandes esfuerzos mantener su respiración a través de su temblorosa nariz. Se repuso y golpeó las cuerdas, el silencio se vió cortado, las muchachas cantaron la canción nupcial, el himeneo.

Sólo entonces despertó de su confusión Iztok y recordó a Epafrodit. Se volvió a él, inclinándose al modo bizantino y rogaron sus labios temblorosos:

—“¡Preclaro, cómo puedo retribuirte?...”

“¡Sé feliz, nada debes a Epafrodit! ¡Váaros! ¡La noche está fresca!”

Todos se cubrieron y emprendieron el camino entre la hilera de jinetes que bordeaban el camino hacia el foro, a la pretoría. Tras ellos se reunieron las jovencitas alrededor de Radován, que cantaba; la multitud alborotaba contenta, la soldadesca saludaba a grandes gritos.

Epafrodit se asombraba ante esos hombres grandes, que montaban los caballos, repitiendo continuamente: ¡Qué pueblo, qué pueblo!” Y le decía a Iztok:

—“¡Mehercle! ¡Bien te enseñé. Estos son palatinos, no son bárbaros!”

Cuando llegaron a la Pretoría (Iztok los llevó a la habitación que había preparado para Irene. Era la misma en la que alguna vez viviera junto a su tío Rustik.

Allí Irene vió la imagen de la Madre de Dios. Se

quitó la diadema, se arrodilló junto a la imagen, inclinó la cabeza hasta el suelo y rezó:

—“¡Honor y gloria, alabanza y agradecimiento a tí, Santa Purísima!”

Como vencido por un poder irresistible, Iztok se arrodilló junto a ella y murmuró:

—“Honor y gloria, alabanza...”

Epafrodit en ese momento levantó las manos sobre los arrodillados, y como un patriarca, dijo con voz solemne:

—“Mi fin es vuestro principio. Lo que nunca tuve para mí se los ofrezco a ustedes. Las llamas que ardían anhelosas de unirse, hoy se reunieron. Que el cielo agregue el aceite a esta llama sagrada, para permitirle vivir hasta la muerte. Paz, paz por la eternidad. Amén.”

Irene se levantó con los ojos anegados en lágrimas, tomó sus manos y las besó. Iztok se inclinó hasta el suelo y besó su pie. Epafrodit levantó hacia sí a Irene, la estrechó contra su pecho, abrazó su cabeza y besó su frente. Luego abrazó a Iztok, lo besó en las mejillas y dijo:

—“Bendito seas, hijo de tres padres, Svarun, que te dió vida, Epafrodit, que te dió enseñanza, y Radován que tejó los hilos de tu destino! Bendito seas, libre hijo de un pueblo libre!”

—“¡Perdona la mentira!”, articuló Iztok cuando comprendió que Epafrodit sabía cómo con Radován lo habían engañado.

—“¡No fué mentira, hijo de tres padres!”

En esos momentos los esclavos de Epafrodit trajeron de la nave riquezas que él regalaba a Irene, alimentos y vinos finos.

Epafrodit permaneció unos momentos junto a los felices, luego se levantó y se despidió:

—“¡Iztok, mi camino está terminado! ¡Sé vencedor, sé glorioso, y sé la espada vengadora! Porque para ello te eligió la Providencia.”

Vaciaron los recipientes y lo acompañaron hasta el mar. El ejército gritaba su alabanza, el mar inquieto se deshacía en olas.

—“¡No te vayas!” sollozó Irene asiendo a Epafrodit de la mano, cuando embarcó en el movedizo bote.

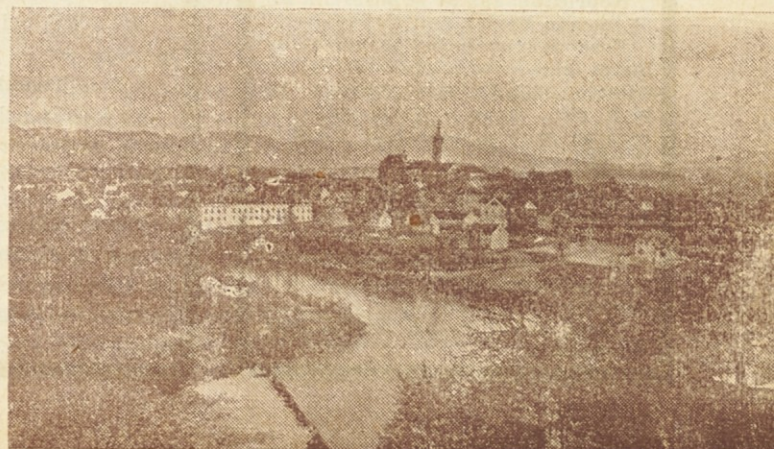
—“¡Que no me vaya? Sí, me voy. Está terminado el trabajo! ¡Puede llegar la muerte!”

Agil subió al bote, se envolvió en el manto, los remos se movieron, y la navecilla se balanceó rompiendo las aguas. Se elevaron las anclas del velero y partió con el filósofo hacia el sur, a aguardar entre otros filósofos la hora ansiada.

EPILOGO

Irene descansó sobre su corazón. Los días pasaban con la rapidez de las horas. El viento del sur cambió por el del norte. Un aire frío cortaba de las montañas. Los ancianos guerreros preocupados miraban las serranías

La vista de Novo mesto, pueblo con historia de 600 años, famoso de las guerras turcas

donde se formaban grises nieblas y amenazaban con la nieve. Pero el hijo de Svarun no sintió la llegada del viento norte, a él lo rodeaba el blando sur, que respiraba Irene.

Cuando después de catorce días Villenez y Jarozir volvieron de sus incursiones, desde el Hebra, que realizaron los ejércitos bizantinos, entonces se despertó Iztok y ordenó su gente levantarse y volver al norte.

Como una correntada las tropas eslovenas y antes se lanzaron a los caminos que habían signado con fuego y espada. Los carros chirriaban bajo el peso del botín. Infúmera hilera de ganado mayor y menor seguía el ejército, balando y mugiendo. Allá donde pernoctaban, en todas partes, festejaban con alegría, bebiendo y comiendo junto a los fuegos, las abundantes y alegres cenas.

En medio de la ejemplar caballería, en un carro cerrado, iban Liubíniza e Irene. Junto al carro cabalgaban Iztok y Rado, tras él, arrastraba una yunta de caballos hunos un carro de dos ruedas, en cuyo medio iba a Rdován. Despiadadamente golpeaba las cuerdas, y del mismo modo, despiadadamente, vaciaba las vasijas, de modo que mientras cantaba su cabeza se balanceaba de uno a otro lado. Aunque las nevadas ya tocaron el Hema, llegaron sin inconvenientes al Danubio. Allí, durante dos días, descansaron y festejaron ofreciendo a los dioses sus sacrificios y promesas. Así lo hicieron como despedida, porque los grupos de antos se separaron allí de los eslovenos. Las santas promesas de amistad y unión se renovaron con juramentos inquebrantables, asegurando que si Iztok expresaba su deseo de volver a reunirlos, así lo harían, reuniendo sus lanzas y sus armas y partiendo hacia donde fuera.

Cuando los eslovenos llegaron a la fortificación, hallaron al jefe Svarun en grave estado, yaciendo sobre su lecho de pieles de oveja. El sonido de los cuernos no lo despertó. La preocupación y la tristeza lo habían abatido secándole la sangre, convirtiéndolo en sordo y

mudo para todo cuanto sucediera en el castillo. Cuando oyó la voz de Iztok, no se movió en el lecho, murmuró incomprensibles palabras y no abrió los ojos. Pero cuando sintió la blanda mano de Liubíniza sobre su frente, levantó los cansados párpados; como a través de una niebla espesa, miraron sus ojos; comenzó a aclararse su mente; los labios se movieron y sus manos comenzaron a tantear a su alrededor. El cansado jefe, apoyado contra Iztok, se irguió en el lecho. Un suspiro salió de su pecho, como si despertara de una pesadilla. Sus ojos momentáneamente revivieron; miró a su alrededor; levantó las manos y las tendió hacia Iztok, hacia Liubíniza, hacia Irene, luego sollozó como una criatura.

Pasó el invierno. El anciano no llegó a abrazar al varoncito que Irene le dió a Iztok. Antes llegó Morana llevándolo con su mano helada.

Irene tuvo siete hijos, bravos halcones; el alma de Iztok dió vida a miles, que pelearon contra los bizantinos, atravesaron la Iliria, llegaron al Hélade, hasta la tumba de Epafrodit y golpearon a las puertas del mismísimo Bizancio.

Los humos buscaron junto a ellos seguridad y confraternidad, el kakán húngaro rompió los tratados con Bizancio y pidió la amistad con los eslovenos y los antos, quienes, anegados del espíritu que animaba a Iztok, vivían en fraternal unión y gozaban la victoriosa gloria bajo el sol libre.

F I N

Traducción de Darinka ČEHOVIN

*

Durante 5 años servíamos al público con la traducción de la novela "BAJO EL SOL LIBRE", cuyo título debería ser "Bajo el sol de la libertad".

Agradecemos a las señoritas Darinka y Vanda Čehovin, que con tanta constancia y cariño trabajaran en la traducción e ilustración.

En futuro ofreceremos algunas obritas de carácter cómico, de un gran humorista esloveno.

PRIMORJE, ISTRA IN TRST PO NOVI RAZMEJITVI

(Po "Ljudski pravici", št. 222, 21. sept., cela tretja stran).

"Nova meja med FLRJ in Italijo se začneja na tromeji med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo iz l. 1938 ter gre po dosedanji državni meji do točke, ki je ločila Goriško in Videmsko pokrajino, tako da ostane pod Italijo Kanalska dolina. Nato gre meja po dosedanji pokrajinski meji do vasi Mirnika, ki ostane Italiji. Od Mirnika poteka meja proti vzhodu do vrha Sabotina, nakar se srušča proti jugu do Soceter, se nadaljuje v južni smeri tiñ ob železniški progi. Tako obkrožuje v velikem loku Gorico, od katere pa pripade vzhodni del Jugoslaviji. Meja se nadaljuje proti jugu po Krasu vzhodno od avtomobilske ceste Gorica—Tržič do kote 208 pri šti vanu, kjer je tromeja med Italijo, Jugoslavijo in STO-jem. Meja med STO-jem in Jugoslavijo gre najprej po meji med Goriško in Tržaško pokrajino do vrha Volnika, nakar obrne na jug, obkrožuje ozemlje tržaške občine, od katerega prisodi Jugoslaviji Lipico, nato prekorači dolino Glinice in poteka po prekorači dolino Glinice in poteka po grebenu Malega Krasa v zapadni smeri do Socerba. Nato krene proti jugu do reke Mirne, ne daleč od Kostanjevice, ter zavije ob Mirni do njenega izliva v Jadransko morje."

1. POVRŠINA. — "Od nekdanje Goriško-Gradiščanske dežele bo pripadlo FLRJ 201.500 ha., od Kranjske dežele (Notranjske) 127.350 ha., od tržaške ljanov,

občine 700 ha., od Istre 376.000 ha. dalje Reka s 1750 ha in Zader ter otočje Lastovo in Pelagruža s 11.001 ha.

2. PREBIVALSTVO. — Od Goriško-Gradiščanske: Po jugosl. štetju iz l. 1945. Sodni okraj Kanal, Gorica in Ajdovščina spadajo pod politični okraj Gorica in imajo skupno 52.585 prebivalcev, od teh 51.751 Slovencev, 819 Italijanov in 15 drugih narodnosti. Od mesta Gorice pripade vzhodni del s približno 5000 prebivalci Jugoslaviji, od teh je 4000 Slovencev in 100 Italijanov. Od političnega okraja Gradišče pripade Jugoslaviji sodni okraj Krmin (deloma) s 3192 prebivalci od tega 3073 Slovencev in 109 Italijanov. Od političnega okraja Sežana (sodna okraja Komen in Sežana) pripade Jugoslaviji 19.256. Politični okraj Tolmin (Tolmin, Bovec, Kobarid, Cerklje) s 33.645 prebivalci, od tega 32.422 Slovencev, 202 Italijana in 25 drugih narodnosti.

Od Goriško-Gradiščanske dežele pripade torej Jugoslaviji 113.678 prebivalcev, od teh 111.285 Slovencev, 2340 Italijanov in 53 drugih narodnosti.

Od občine Trst dobi J. Lipico s 54 prebivalci, od teh je 47 Slovencev.

Od Kranjske Notranjske pripade J. skupaj 51.296 prebivalcev, od teh 50.696 Slovencev in 600 Italijanov. Pred prvo svetovno vojno ni bilo na Notranjskem nobenega Italijana. Notranjska občega sodne okraje Ilirska Bistrica, Vipa va, Senožeče, Postojna. Nadalje pripada tudi sodni okraj Idrija z 11.142 prebivalci, med temi le 25 Ita-

Po ljudskem štetju iz l. 1945 znaša torej število prebivalstva nekdanje Goriško-Gradiščanske, Kranjske dežele Notranjske in Tržaške občine, ki pripade FLRJ, skupno 165.028 prebivalcev. Pri tem štetju niso upoštevani takrat odsotni prebivalci, ki so bili še v zaporih, internaciji, italijanskem vojnem ujetništvu, na prisilnem delu itd. Celotno znaša torej skupno število prebivalstva na Slov. Primorskem, ki je ob priključitvi pri padlo FLRJ okrog 200.000.

Reka. Po štetju iz leta 1910 okoli 50.000 prebivalcev, od teh najmanj dve tretjini Jugoslovanov. Danes je razmerje za Jugoslovane neprimerno boljše, ker se je mnogo Italijanov izselilo.

Zader in otočje Lastovo. Po štetju iz l. 1910 20.000 prebivalcev od teh čez 7000 Jugoslovanov. Razmerje je danes ugodnejše, ker so se Italijani izselili zlasti iz Zadra.

Istra. Politični okrajji Koper, Poreč, Pula, Pazin, Lošinj, Volosko, Opatija. Mesto Pula ima 29.906 prebivalcev, od teh 10.459 Hrvatov, 145 Slovencev, 7 Srbov 17. 795 Italijanov in 1490 drugih narodnosti.

Celotno bo torej od Istre pripadlo Jugoslaviji 229.986 prebivalcev, od teh 177.071 Hrvatov, 22.894 Slovencev, 347 Srbov, 56.656 Italijanov in 3118 drugih narodnosti in nedoločenih. K temu pa je priponniti, da se je iz raznih mest in posebnosti še iz Pule medtem odselilo veliko Italijanov, tako da je sedanje število Italijanov za 20.000 manjše, kakor zgoraj navedeno.

KAKO JE BILO?

19. okt. se je odzvalo lepo število prijateljev Duhovnega življenja k prireditvi, ki je prav lepo uspela.

Nekaj minut po napovedanem času se je začel spored. Predvajatelj je bil nam že od lani poznani Daniel Campagnale, ki je znal vzdrževati med občinstvom ves čas veselo razpoloženje.

Milan Bevčič je v pozdravnem nagovoru poudaril pomembnost revije in težave s katerimi se ima boriti.

Takoj nato je zapel možki zbor 6 pevcev pod vodstvom Cirila Krena 3 pesmi. Malo časa so imeli fantje za vaje. Vse je bilo treba pripraviti v enem tednu, pa so očarali s svojim nastopom, izoblikovanimi glasovi in prelepo pesmijo. Ne bo še umrla naša pesem ne, tako smo z veseljem občutili.

Sledila je nato odlična deklamacija Minke Bevčičeve in nato Laknerjeve Anice, obe tudi že priznane deklamatorice.

Vsako leto so najbolj zaželjene točke te prireditve nastopi otrok. Tudi letos je bilo tako. Otrokom se tudi na odru pogreški ne štejejo v zlo. Pa so tako dovršeno izvajali oba nastopa, da bi morda le strokovnjak kje opazil kako napako. Le žal da smo imeli časa premalo, če ne bi ponovili "Bazar de los muñecos". Bilo je res nekaj tako srčkanega, tako lepo izpeljanega, da je nesporno v tej točki bil dosežen višek prireditve. Glazbeno, pevsko in teatersko je bil nastop nekaj očarljivega. Le od kje ta pestrost oblek in izoblikovanost kremenj? Neumorne sestre, izvirnost Milana Bevčiča ter njegov glazbeni talent in pa spretnost teh naših bistrih malčkov, vse to se je strnilo v tem očarljivem nastopu kakor tudi v "Patio Criollo".

Divna sta bila tudi plesna nastopa naših mladenk, katere so z ljubko graciozno svojega rajanja odlično doprinesle k zadoščenju vseh navzočih. Tudi skupina gospodične Joakine nam je postregla z zelo lepo izvajanjem rajanjem.

Kdo bi pač mogel oceniti koliko dela in skrbi je bilo vloženi v kostume in obleke posameznih skupin.

Ob tej priliki se je prvič predstavila naši javnosti sopranistka iz goriškega odra, gđca. Marica Tomazič, ki je nedavno prišla iz Evrope. Če bo imela priliko, da izpopolni pevsko tehniko, bo njen glas osvojil simpatije vsega občinstva.

Pod vodstvom Brata Juana od sv. Neže so nato podali fantje iz Paternala lepo igro. Z veliko ljubeznijo so priredili oder in nekateri igralci so tudi odlično nastopili. V dramu je umerški nastop mnogo težji kot v komediji in se je pač čutilo, da niso vsi rojeni za oder. Toda občudovanja vredna je njihova dobra volja s katero so predstavili ganljivo dramo.

Posebno privlačna točka te prireditve je srečlov. 200 prav lepih dobitkov je delalo odlično propagando. Gospe Cotičeva in Kogojeva sta poskrbeli, da so bili dobitki lepo predstavljeni, dekleta so pridno hitele s srečkami in kar kmalu so osrečenci z radostnimi obrazi hiteli po slačke in lepe dobitke, ki so bili vsi dar dobrih prijateljev Duhovnega življenja.

Sladka potica, parfumerja, slivovka, rokavice in druge dobrote so šle na dražbo.

Tudi gospa Fani je izvršila svojo vsakoletno nalogo. Postregla je malim in velikim s slaščicami.

Radostno razpoloženje občinstva,

odlični nastopi na odru, obilna vdeležba, vse to je naredilo sliko lepo uspele prireditve, ki je tudi pustila Duhovnemu življenju toliko dobička, da bo plačana s tem ena številka in s tem je zamašena najbolj zijoča vrzel primanjkljaja 460 \$. S tem je omogočeno, da bo D. Ž. moglo iziti za november in december ločeno in ne v skupni številki.

Uprava se toplo zahvaljuje vsem, kateri ste na katerikoli način doprinesli k tako odličnemu uspehu veselice.

Janez Hladnik

Za vedno je zatisnil oči 9. okt.

✚ Vinko Horvat, star 37 let, doma iz Brezovega dola pri Ambrusu. Pred 9 leti je prišel v Argentino in polen nad začel svoje delo. Postavil si je hišico a sredi njegovega dela ga je našla božja poslanka in ga dobro pripravljenega odpeljala v večnost.

Na njegovi zadnji poti na pokopališče v San Martinu ga je spremlilo mnogo rojakov in tudi slovenski duhovnik mu je izmolil molitve v zadnje slovo.

Tukaj žaluje za njim brat Franc, doma 2 sestri z družinami. En brat je zginil med grozotami dogodkov poslednjih let.

Maša za rajnega bo na Paternalu 9. nov. ob 8 uri na Paz Soldán 4924.

13. okt. je v bolnici umrl

✚ ABEL UŠAJ,

star 51 let, doma iz Črnič pri Gorici. Zapušča v Argentini brata in sestro, v domovini pa ženo in 2 odrasla otroka.

Maša za rajnega bo 16. nov. ob 8 h na Paz Soldán 4924.

Dne 12. oktobra je umrl rojak ✚ AN-DREJ CEJ, star 45 let, doma iz Trnovca. Prišel je v Ameriko l. 1926. Pogreb se je vršil na čakariti kjer so ga spremlili sorodniki in prijatelji in mnogo znancev. Zapušča tu ženo Kristino in 13 letnega sina Alfreda; doma pa mater Katarino, brata Leopolda in sestro Emilijo.

LESKOVEC. čudne reči se gode. Take grozotne suše zgodovina ne pomni. Pravijo da se je posušil izvir Save. Res

je Sava tako majhna kot dober potok pri — Krškem. Električne centrale so mnoge ustavile delo, ker ni gonilne sile. čudež božji pa je, da nam je letina dala mnogo pšenice in koruze kot še nikoli. Drugi niso nič pričelali . . . Telico smo morali dati prehranjevalnemu odboru. Oblakein obuče ni dobiti.

JAVNA OBRAMBA. "Osservatore Romano" prinaša odgovore na razna vprašanja v verskih stvareh od vseh mogočih ljudi iz Italije. V zadnji odgovarja tudi nekemu komunistu na sledeče vprašanje: "Vi kristjani imate preveč kipov svetnikov. Mi komunisti nimamo potrebe po takšnem razkošju marmorja in platna. Mi samo mislimo, to zadostje."

List mu odgovarja: "Komunistična federacija v Goketu je dala v javno razprodajo reliefe iz žgane gline, ki predstavljajo Lenina in Stalina, po ceni 2000 lir. Stalinova glava v polnem izdelku iz iste snovi pa stane z lesenim podstavkom 7000 lir, z marmornatim pa 7500 lir.

ALI JE KATOLICIZEM SAMO ZA NEUČENE IN "NEMODERNE"

Katoličan je postal vodja protestantskih pastorjev v ženevi dr. Jacquemart. Star je 39 let. Zna 14 jezikov in je bil profesor na dveh nemških univerzah. Do svoje spreobrnitve je bil v Madridu pastor 4000 vernikom. Po mnogih nacističnih preganjanjih in taboriščih je namreč ušel v španijo, kjer so ga lepo sprejeli. Sam pravi: "Usmiljenje, s katerim so me sprejeli španski katoličani in mi pomagali, čeprav sem bil protestant je bilo višek milosti, ki sem jih prejemal že od let mojega študija zgodovine različnih ver. Posebno sem se čutil, da me niso nikdar vabili k spreobrnitvi."

GORICA. V dneh pred spremembo oblasti so preplavili deželo komunistični agenti, kateri so skušali izpeljati zamenjavo denarja 500 lir za 100 Din. Oficijelni kurz je 290 lir za 100 Din. Ta akcija, ki ni bila državna oficijelno, je imela namen spraviti skupaj fond, katerega potrebujejo za "mednarodno komunistično legijo", za katero nabirajo rekrute posebno po Italiji, kjer vsak dobi 50.000 lir v roke, popolno opremo in vso oskrbo in strošek za pot skozi Trst v Jugoslavijo, kjer se legionarji vezbajo.

VERSKA SVOBODA V JUGOSLAVIJI. London: Kardinal Griffin je na nekem katoliškem sestanku v Londonu izjavil, da "v Jugoslaviji zasmehujejo svobodo". Zableval je naj bi Združeni narodi izvedli v Jugoslaviji preiskavo, ker Jugoslajja izvršuje zločine proti človečanstvu, ki niso manjši, kakor so bili zločini nacistov.

Pristavil je tudi, da so v Jugoslaviji zaprte številne cerkev, ki jih rabijo kotskladišča za žitne pridelke. Po Griffinovih besedah je v Stari Gadiški koncentracijsko taborišče, kjer so zaprti duhovniki, nekaj genralnih vikarjev in nadškof Stepinac Griffin je dejal, da je Stara Gradiška jugoslovanski "Dachau".

V Jugoslaviji so 186 duhovnov usmrtili brez sodne razprave, 22 so jih obsodili na smrt in usmrtili, 85 so jih obsodili na dosmrtno ječo, dočim je bilo 400 prisiljenih, da so odšli v tujino.

Ob zaključku je kardinal Griffin izjavil, da "v Jugoslaviji ni tiskovne svobode, da je država konfiscirala katoliške časopise ter ni mogoče v Ju-

goslaviji tiskati molitvenikov, katekizmov in svetega pisma".

NEKAJ PRIMERE, poučne za tiste, kateri upajo, da bo komunizem delavcu prinesel lepo gospodarsko bodočnost. Na podlagi uradnih sovjetskih statističnih podatkov o cenah je razvidno, da je kupna moč sovjetskih delavcev po vojni močno padla; živilske cene so namreč narasle povprečno za 163%, plače pa so povišane za 25%.

Če primerjamo, koliko osnovnih živil si more kupiti za tedensko plačo sovjetski in okliko ameriški delavec, potem vidimo: sovjetski delavec si more s svojimi 120 rublji tedensko kupiti 23 hlebec kruha, ameriški delavec pa s svojimi 50 dolarji najmanj 299 hlebec; sovjetski delavec si more kupiti s tedensko plačo 17 funtov sladkorja, ameriški delavec pa nad 500 funtov. Sovjetski delavec more kupiti s svojo tedensko plačo 18 litrov mleka, ameriški delavec pa 307 litrov; sovjetski delavec bi si lahko kupil nadalje 10 funtov mesa s svojim celotnim tedenskim dohodkom, ameriški delavec pa 82 funtov; surovega masla bi si mogel kupiti sovjetski delavec 4 funte, ameriški pa najmanj 70 funto in bi si še kaj prihranil.

In ameriški delavec sme kljub temu stavkati, medtem ko mora sovjetski delavec le molčati in biti "prepričan", da delavcu nikjer na božjem svetu ne gre boljše kot v Sovjetiji.

Ameriški komunisti, ki to vedo, so pa veliki idealisti: želijo se odpovedati svojemu blagostanju, da bodo po sovjetskem gospodarskem sistemu v revščini izenačeni s sovjetskim delavcem.

ZLATO MAŠO so letos obhajali svetni duhovniki: Golf Arton, župnik v p., Hybašek Vojteh, prof. škof. gimn. v zavet. sv. Jožefa v Ljubljani, Mlakar Janko, profesor, Oblak Valentin, župnik v p. na Rodici pri Donžalah.

OB OBLETNICI SMRTI NADŠKOFA DR. JEGLIČA je bila v stolnici pontifikalna maša, potem pa so romarji, ki jih je on vodil v sveto deželo, poromali na njegov grob k sv. Križu.

IZ POROČIL KOMUNISTIČNIH ČASOPISOV

TRST. Danske komunistične omladince, ki so se vračali skozi Trst in so si mesto ogledovali so napali 30. avg. protikomunisti v Drevoredu 20. Sept. Naslednji dan se je isto zgodilo tudi z angleškimi komunističnimi omladinci, ki so se vračali iz Sarajeva.

TOLMIN. 31. avg. je bila nogometna tekma med Sežano in Tolminom. Zmagali so Sežanci s 5:3. Tolmin se razvija po petletnem programu kot valno letalsko središče. Tam se je vršila "razstava dela", na kateri so predvajali Cankarjevo igrano "Kralj na Beljaku". Ob otvoritvi nastave je defiliralo 800 "izkulturnikov" obojnega spola, ki so obvezna organizacija mladine katero je treba "prevzgojiti" v novem duhu.

Na razstavi je bilo videti vse vrste lesa, vrudnina in rastlin ter gospodarskih panog, katero imajo pomen za okraj. Petletni načrt predvideva elektrifikacijo celega okraja, od katerega je še 8 vasi brez elektrike.

Mnogo pozornosti je bilo posvečeno živinoreji in mlekarstvu, boj pa napovedam kozam.

SVETI ANTON PRI KOPRU. Z udarniškim delom popravljajo ceste in hiše, toda delom popravljajo ceste in hiše, toda iz časopisov izvenit, da mora biti precej takih, kateri skušajo od tega dela le korist, žrtvovati pa nič nočejo.

Popravilo poškodovanega "Ljudskega doma" je že v načrtu.

OPATIJA. 14. sept. se je vršila avtomobilska dirka, za katero je poleg avtomobilistov iz raznih krajev Jugoslavije bilo prijaviženih tudi nekaj iz inozemstva.

SUSA NA KRASU. Od pomladi do konca avgusta po nekod ni bilo dežja in je zato vsa letina silno utrnela. Če ne bo javne pomoči in odpisa davkov, bo Kras od lakote umiral. Že koncem avgusta je listje odpadalo in grozdje je bilo drobno in kislo, tako da bo tudi vinski pridelek na sjožno zelo slab.

IZ BRD. Nekaj drobnih novic. MIRNIK 24. avg. se je vršila partizanska akademija, katero je organizirala učiteljica Gabrovca.

V ŠMARTNEM je imel č. g. Alojzij Matelič 13. jul. zlato mašo.

V hidroelektrični centrali v Bačinu pri PRVAČINI so čistilci min našli 3 ročne bombe tipa Breda.

Oblastem je bil prijavljen 39-letni Sirk Ivan iz VISNJEVIKA, ker je civilna policija iz Mečane pri hišni preiskavi našla na njegovem stanovanju eno puško francoske znamke. Policija iz Kojškega je izvedla preiskavo v stanovanju Karla Kumarja iz Bale pri Kojškem in našla skrit italijanski vojaški telefon in eno kolo. Isto kolo je bilo ukradeno 13. aprila t. l. nekemu Markočiču Liru iz Sv. Lovrenca pri Nevah, zato so lastnika senika Kumarja aretirali. Policija je pri preiskavi senika na polju v bližini Bale pri Kojškem, ki je last nekoga Srebrniča iz Bale, našla eno puško Mauser 98, eno ročno bombo tipa Breda in neno pištolo s štirim naboji.

CANKAR MED ITALIJANI. Del Romani je izdal v Rimu "La mamma", v kateri je zbral najlepše sestavke Cankarjeve o materi.

OZLJAN, VODICE. Pred 5 leti se je v Vodical zbral prvi bataljon boja proti Lahom, kateri so privzeli ime "partizani". Tedaj se še ni nič vedelo da je to komunistična stvar. Tam se je zagov domorodni boj upregli drugi v svoj čel drzni boj Primorske za osvoboditev. Šele pozno je narod uvidel, da so njegov domorodni boj upregli drugi v svoj voz. Ob 5 obletnici se je v Vodical zbralo mnogo ljudstva in nekateri so z bridkostjo ugotovili, da je bil ideal njihove borbe čisto drugačen kot je to, kar je prišlo. Samo molčati morajo.

GORICA. Italijanasi iz Tržiča in okolice so še rred spremembo meje pokazali sovražito do Slovencev. Dnevi pred odhodom zaveznikov so bili pravi Andrejevski semenj. Iz krajev, kateri so prisojene Jugoslaviji je hitela množica ljudi v Gorico, da si nakupi še kaj, prežno bo pot do Gorice zaprta.

REPENSKI KAMNOLOM IN NOVA MEJA. Vrhopolje in Voglie so prisojene Jugoslaviji in ostaneta tako ti dve vasi odrezani od cerkve in šole. Belavstvo v kamnologu je storilo nekaj korakov zato, da bi vsa občina prišla pod Jugoslavijo, toda oblasti so se postavile na stališče, da je treba Trstu pustiti nekaj industrije. 15. avg. je na Repenjabru velik praznik. Bilo je veliko narodna. Na Okroglem vrhu postavljajo spomenik.

MILJE. Skupine OF so sklepile, da uredijo pokopališče partizanom padlim v boju.

LONGER. 17. avg. se je vršil vokalni koncert, katerega se je vdeležilo mnogo ljudi iz Ricananj in Katinare. Domači zbor je nastopil s 50 peveci.

TRST. V jetičnem oddelku bolnice

pri Sv. Ivanu so bolniki z gladovno stavko izsilili izboljšanje hrane, ki je bila preje pod vsako kritiko.

KANADSKI IZSELJENCI se vračajo. 1. sept. se je vrnilo 500 Jugoslovancev iz Kanade s parnikom "Radnik". Pripekljali so s seboj neaktere stroje za rudnike in električne generatorje za motorne čolne. Oblast je vse te stroje vzela in dala zanje bone, na katere bodo zainteresirani dobili pozneje denar. Če ne bo kot z boni med vojno, ki jih še pes ne povoha.

LJUBLJANA. Litostroj, tovarna hidravličnih strojev, postavljena med Ljubljano in Šent Vidom je dana v obrat. Poleg bodo zgradili "delavsko mesto" s 1500 stanovanji. Vse to so gradili tri leta pa pravijo, da je udarniško.

LIJAK PRI DORNBERGU. Osuševalna dela, se vsa vrše z udarniškim delom, katero spremljajo veselice, kot nadomestilo za nedeljsko mašo. Ob nedeljah doopldne se namreč vrši udarniško delo, popoldne pa je zabava.

Od 20. do 23. sept. pa se je vršil tam velik festival s sodelovanjem pevskih zborov iz Vrtojbe, Ljubljane (Kajuh), Jesenic, Radio Ljubljana, Beltinci, Ljubljanska opera in drama, akteri zbori imajo nastoiti pozneje tudi po drugih krajih, posebno kamor se v naslednjih dneh organizirajo izleti napovedan za četovan, Lokve, Vrše, Sredga, Peterneli, Postojnska jama, Šmonje, Predmeja, Šmarje, Renče, Podraborje, Komen, Štanjel, Gabrovica, Idrija (Bolnica Franja), Vojsko (Bolnica Pavla), Koritnica pri Otlinu.

KREDIT ZVEZNE VLADE ZA OBNOVO ISTRE IN SLOVENSKEGA PRIMORJA

Beograd, 16. sept. — Na predlog maršala Tita je zvezna vlada dodelila prve kredite za obnovo Istre in Slovenskega Primorja.

Kredit za Istro znaša 500 milijonov dinarjev, za Slovensko Primorje pa 250 milijonov dinarjev za tekoče leto. Ti krediti so dopolnilni krediti že obstoječih kreditov v letošnjih republikanskih proračunih, ki znašajo za Istro 403 milijonov, za Slovensko Primorje pa 199 milijonov. Hkrati je zvezna vlada zagotovila potrebni gradbeni material in odredila izdelavo podrobnih planov.

JESENSKA SETEV. V Slovenskem poročevalcu 14/9 beremo navodila slovenskim kmetom za skrbno oddelavo. Izvzeti pa iz srisa, da je kmet zgubil veselje do dela in ga je treba pribuditi z lepimi besedami ker od pridelkov samega ne bo tolik imel, da bi ga to gnalo k delu. Z raznimi dajatvami, katere kmetu njegovo gospodarstvo zmedejo je kmet zgubil veselje do dela. Takole govori dopis:

Vsak okraj ima svoj setveni plan. V njem je natančno določeno, koliko mora posejati žita, industrijskih rastlin, krompirja, krmnih rastlin, vrtnin itd. Za žito, industrijske rastline in krompir so v planu določene površine obvezne, pri krmnih rastlinah in vrtninah pa si je treba prizadevati, da se te površine s preoravanjem travnikov še povečajo.

Ta plan so okraji razdrobili in razdelili na vse svoje krajevne odbore. Vsak krajevni ljudski odbor mora imeti svoj setveni plan. Pri tem pa je osnovne važnosti, da bo ta plan, za katerega so prišla osnovna navodila od zgoraj, plan, ki ga bodo kmetje razameli in si ga osvojili kot svojo delovno nalogo. To se bo pa doseglo le, če se bo o krajevnem planu razpravljalo na

zboru volivcev. a tem zboru naj kmetje sami dajo svojemu krajevnemu planu v okviru danih smernic dokončno obliko in vsebino. Vsak kmet mora vedeti, kaj pričakuje skupnost od njega v novem gospodarskem letu, kaj mora zato posejati in koliko pridelati.

VIDEM, KRŠKO. Delovni kolektiv "Celuloza" ima v petletnem načrtu veliko nalogo. S proglasitvijo 11 udarnikov, 1 novatorja in 1 racionalizatorja je ta kolektiv v sept. slavil posebno zmago dela. Toda kljub temu navdušenju je nezadovoljstvo, ker ni prave prehrane, že več mesecev se delavstvo pritožuje pri Naprozi v Krškem, toda brez uspeha. V Slov. poročevalcu je izšla zelo ostra pritožba proti temu neredu, za katerega je sokriv okrajni referent Arnšek, ki tolaži nadležne prosilce: "Od lakote ne bo nihče umrl". "Naproza" je pometala v Savo veliko ribjih konzerv. Sedaj dolže vodstvo, da ni dovolj preiskalo, če so bile res pokvarjene.

PISMA OD DOMA

IZ SUHE KRAJINE, 28. VI. 47: "Za naprej kaže bolj slaba letina. Spomladi smo imeli občutno sušo. Pšenica in rž sta že sedaj po mnogih njivah popolnoma uničeni, in to pri nas in drugod Kar klasje je postrizeno. Ne vem, če to delajo miši, ki jih je toliko kot še nikoli, ali ptiči. Naj že kdor hoče, mi gledamo v tem šibo božjo, ki smo jo zaslužili. Saj nas vojna ni poboljšala, ampak nasprotno. Razuzdanost, sovraštvo, sebičnost in drugo se šopiri. Ne vem, kaj bo moralo še priti, da bomo prišli do spoznanja. Nekaj je pač tudi lepega. Molitvena ura ob nedeljah ob eni je bolj obiskana kot včasih. Zdaj kar hitro delati šolo v Gnidovčevem domu. Nas pa srce boli, ker smo mislili, da bo tam naša prva cerkev. (Moja pripomba: V Sili kraini je bilo med vojno požganih mnogo cerkv!) Dekliška Marijina družba še obstoja. Imamo redne mesečne shode. Odbor je razpuščen."

*

22. VI. 47: "Danes sem ravno prišla iz Hinj v Liplje in Ti z veseljem, obenem pa tudi z veliko žalostjo pišem par vrstic. Oprosti mi, ako ne bo kaj prav napisano, kajti ne vem, kje se me drži glava. Danes sem že tako jokala, da me tako oči pečejo, da komaj pišem. Sporočam Ti, da so g. župnik umrli v Novem mestu v bolnici. . . . Na žalost ni bil nobeden pri njih na zadnjo uro. Zato Ti rečem žalost v vsej vasi, kakor mrtvaškim plaščem je vse tiho pogrnjeno, le solze se utrinjajo brez presledka marsikomu. Zmiraj smo se veselili, kdaj bodo prišli domov — kako bo lepo klenkalo. Ali danes tudi zvonovi jokajo kakor otrok za očetom. Včasih so rekli: večna luč naj jim sveti, ali danes pri nas ni večne luči, le razvaline še lahko svetijo našim pradedom."

IZ POLHOVSGA GRADCA (odano v Ljubljani) 6. VII.: "Letina morda še ne bo tako slaba. Žito lepo akže, le ječmen je vzela zima. Toda v zadnjem času se je pojavil ta in tam žitni hrošč, ki striže žitno klasje in napravlja mnogo škode, do žetve pa je še dober teden in se med tem še lahko mnogo uniči. Tudi krompirjev hrošč se je razširil ponekod, v našem kraju tega ni, hvala Bogu! Seno smo letos z lahkoto pospravili, saj ga je bilo malo in smo imeli ves čas lepo vreme. Sadja bo tudi nekaj, pa ne toliko kot lani. Vidiš, tako je, dela nam nikoli ne zmanjka, imamo ga vedno čez glavo, brez oddiha, čeprav

delamo načrtno, če nam petletka uspe, potem bo že bolje. Pozna pa se že sedaj. Ljudje so že čisto drugačnega mišljenja, kot so bil ipred par leti, in to ne samo po deželi, ampak povsod, povsod. Človek ne bi mislil, da bomo prišli tako globoko do spoznanja in sicer do pravega spoznanja. Zato nam je bila potrebna ta težka preizkušnja in ko popolnoma ozdravimo, bo morda lepše na svetu. Po drugi strani pa se dogajajo tudi žalostne stvari. Tako je n. pr. v grajskem znamenju znan zlikovec razstrelil podbo Marijino in visi na njenem mestu "drug" znan "svetnik" (Tito). Zato o sv. Rešnjem eTlesu ni šla tam mio procesija, ampak je stalo znamenje pri Peku pod križem. Tudi v Prist. znamenju je kip Srca Jezusovega izgubil glavo. Seveda so se oblasti "zavzele" za to, pa kako? — In ta dva slučaja nista osamljena v našem kraju, kako je drugod, ne vem. Nad vsem pa visi neka mora, ki je ne moremo razumeti. Pravega veselja ni nikjer! Le mladina nori še tja v en dan. Pa se je tudi že zelo, zelo obladila. Kaj praviš, kako se suče to kolo, ki se že tako dolgo obrača."

IZ LOŠKEGA POTOKA, 13. VII.: "Basteč Janez je prišel iz aKnade domov, pa so tudi preje njemu pisali, kaj je doma. Zdaj pa, odkar so doma, drugače govore, kot preje v Kanadi. Zdaj namreč vidijo sami na lastne oči. In zdaj sami pišejo nazaj v aKnado svojim prijateljem, verjemite pismozn, ne pa časopisom!"

IZ SLAVONSKEGA BRODA, 17. VII.: "Še to Ti moram povedati, kaj tu sedaj tisti govore, ki so od tam prišli, kamor se hočete Vi izseliti. Sedaj namreč jokajo in bi šli radi nazaj, pa ne morejo. Tu je namreč vse slabo. Mislim, da si me razumela."

IZ LJUBLJANE, 17. VII.: "Cesta Ljubljana—Vrhnika bo kmalu tlakovana. Samo škoda, ne vem kako to, ko sem zadnjič ravno po dežju vozila tam s kolesom, sem vozila kar po vodi, ker se je cesta proti sredi menda že udala. Pa to se bo dalo popraviti. To so zakrivil tisti zanikni udarniki, ki se prav nič ne zanimajo za delo. Kadar bomo imeli vse urejeno, Vashom povabila in takrat boste morali priti na obisk. Saj pride v našo lepo Slovenijo dostikrat na oddih sam naš Tito na Brdo, v Bohinj in povsod. Na Bledu mu gradimo prekrasen, božanski grad."

IZ BEGUNJ PRI CERKNICI, 31. VII.: "Župnika imamo tudi odbrega, le škoda, da so bolni. Pri obhajilni mizi na moški strani res ni več tako dolgih vrst; še tisti dobri, ki so ostali doma, še tisti so se odtujili; eni iz strahu, drugi pa so se obrnili drugam. Cerkev je še vedno lepo okrašena in pokopališče je tudi lepo, a škoda, da so mnogi grobovi razkopani in sicer Hitetov, od Koželjskih fantov, in sicer vseh, ki so bili pri domobrancih; kljub temu, cvetja je vse polno na njih. En čas tudi cvetja niso pustili nositi na grobove ali kar samo je zrastle in nosimo vedno gor. Takoj, ko so jih razkopali, spomenike razbili, smo jih šle nazaj napraviti, ali drugi dan je bilo že vse razdrto. Sedaj pa kar pustimo tako, kot je. Da veliko bi se pomenile, na papir ne gre vse, roka začne bolet — je res, da je potrepljiv papir ali mi — nismo."

LJUBLJANA, 3. IX.: "Zadnjo Tvojo pošto sem prejela sredi julija, a bilo je zelo težko odgovoriti, namreč smo imeli zelo visoke obiske, da sploh ni bilo mogoče pisati; če dobiš tako lepe obiske,

potem Te vse mine, celo še pisanje. Dragi France, boš mislil, kaj se je zgodilo. res nič novega, saj sam veš, če pride v hišo tak obisk, imaš že vsega dosti. Tu so vse farje vzeli in poslali na počitniško kolonijo, ne vem, v kateri kraj na Gorenjsko, mislim, da na velik oddih. Samo Slamec in Zverina je ostal tukaj, potem veš vse. V škofiji razdejava vse in tu tudi malo manj. Dragi France, oprosti pisavi, namreč hitim, ker spodaj že čaka zelen avto, potem pa veš, kako je". (M. pr.: Zeleni avto je najbrž "Henrik" — policijski avto!). Tu vemo, da je "množica" šla po znamenem Kardeljevem govoru demonstirati pred škofijo in da je tudi vdrla vanjo; ne vemo pa, če ni bilo kasneje kakega novega pogroma, ker se ljudje ne upajo mongo pisati takih stvari in ker je pošta vedno najmanj 10 dni stara, tudi najnovije novice iz septembra šele lahko pričakujemo.

DOLENJSKOVI OB SAVI 21. VIII.: "Ponovno smo prostovoljno mus žito oddali in dobili dobro plačano, pšenica 3.40 za kg., rž 3.— za kg; moka pa veš po kaki ceni je — 40.— din v prosti prodaji, malo pomisli. Ni tega en mesec, ko smo oddali predpisano žito, tako bo menda treba vsakih 14 dni oddati. . . . Tako je, da ne bomo imeli kaj jesti; vse moramo oddajati zaradi tega, ker bi radi uredili skupno gospodarstvo, tedaj bodo pa tudi tako delali. Tukaj se tako ločijo dobri fantje od drugih, saj jih je le malo, samo 4, ki bi se reklo lahko, da so na mestu. Tudi Ti pazi, da boš tak kot je treba biti poštenemu fantu, da če bo sreča, se še enkrat dobimo vsi skupaj tako kot nekdat, ali kdaj bo to? Ali veš, da nas več ne bo, če to obstane. Kaj se tam sliši, če ste še sploh kaj pošteni, naredite temu konec. Ali veš za ceno žita — mi ne bomo mogli shajati. Kaj vendar nas vedno vlečejo. V cerkev več kot polovica ljudi ne gre, duhovnik pa nič ne sme, zato to vse in še drugo; vlada sovraštvo in zloba. Vsi kritizirajo, a mi smo kar bolj tiho zaradi Toneta in Tebe, ki sta bela, nas imajo na piki. Oni se smejejo po stolih, nas pa le skrbi, kaj bomo oblekli in kaj jedli, če bo tako še dolgo šlo. Gozd nam je še ostal."

REPATRIIRANEC PIŠE IZ LJUBLJANE, 6. IX. 47.: "Zdrav sem, hvala Bogu! in zadovoljen tudi, ker sem pri svoji ljubljani družinici. Veselja in zadovoljstva pa tukaj ni. . . . Tukaj je veliko nezadovoljstvo, ker je veliko pomanjkanje vsega. In vse zelo drago. Po gozdovih se vedno pogosteje pojavljajo neke nove zveri s kr. (Moja pr.: s križem — križarji). Lovci jih preganjajo, pa jim ne pridejo do živoga! Jaz bi Te povabil, da bi prišel v domovino tapcirati stolčke. Tukaj je vedno več takih, ki bi radi sedeli na mehkem. Vedno se je govorilo o enakosti, pa te tukaj ni. Sedaj se dobi svila v prosti prodaji po 500.— din meter, sladkor po 160. Najmanjše potrebščine za vsakdanjo uporabo kot so otroške hlačke, ne dobiš za nobeno ceno. Sedaj smo imeli PROSTOVOLJO OBVEZO oddajo žita. Narod pa vedno je pokvarjeno koruzo. Pri nas je samo delaj! in še delaj, pa še enkrat — delaj! — Sežgi in bodi previden!"

IZ MARIBORA 7. IX. 47.: "Pri nas je hudo, draginja je taka. Tuči krompirja ni, če pride voz s krompirjem, jih več kot sto leti za vozom in še tepejo se zraven."

IZ STAREGA LOGA PRI KOČEVJU, 19. VIII. 47.: "če hočeš danes dobiti škač ali kako drugo posodo, moraš iti v

Ribnico ali še kam dalj. Samo škrlbljin ima še kočevske škafe, on pa zahteva po 400.— din. za enega. Kam bomo prišli pri takih cenah, ko navaden delavec le 100.— din na dan zasluži."

IZ SLOVENJGRADCA, 9. IX. 47.: "Za jest je bolj slabo, ker pač ni živine in setudi ne sme kar tako klat. Če se kaj kolje, je to le ovca ali tele v črno. Govejega mesa letos pri mesarju še nisem mogla kupiti; če je kdaj, gre malo za delavca, drugo pa za gospodo, kart pa itak ne dobimo, ker še vsako leto koljemo. Kdor je kaj malega pridelal, ne dobi kart. Nagi bomo že tudi počasi in bosu tudi, šivat ni mogoče, ker ni sukance. Vi šje glave imajo še kar dosti nakaznic za obleko in obutev, drugi ubogi butelni sipa moramo vse to kar mislit. Na črni borzi bi se že moglo dobiti za 5000.— din blago za obleko, pa kaj, ko denarja ni."

IZ KRANJA, 8. IX. 47.: "če bi imele železne živce, bi se mi tudi pokvarili. Pri nas bo kmalu več ljudi notri kot pa zunaj! Tudi moj bivši gospodar je notri. Pa se mu je zmešalo, a ga ne dajo domov. Še tudi drugih precej je notri, jih ne poznaš. Kar o nas slišiš ali bereš, je do pičice res. Na Veliki šmaren so na Brezjah zaprli tri duhovnike. Kar se zgodi, je kriv duhoven. Zelo mnogo je zaprtih. Znamenja so zopet začeti v grabne metati. Bog se nas usmili! Jaz ne vem, ali se bova še kdaj videla ali nič več."

IZ OKOLICE KRANJA, 8. IX. 47.: "Praviš, da ne prideš domov. Saj imaš prav. Pri nas je tako slabo, sedaj nam bo kruha zmanjkalo, kar so nam pobrali toliko žita. Nekaterim so pobrali čisto vsega, še semena niso pustili. Danes je že prišel za krompir, v sredo ga moramo peljati, pa ga še nismo nič orali. Ta teden moramo dati enega vola, do novega leta že drugega. živine imamo malo, 10 govedi in tri konje. Prašiče imamo še vse; 6 jih je. Pšenice smo imeli samo 10 štantov, pa še ta ni bila nič bogata. Fižola jemalo, krompir pa, pravijo, da bo slab. Ajda pa je zelo velika, pa je sedaj taka suša, da se je vse posušilo. Sena tudi ne bo; nakosili nismo skoraj nič. Sadja je malo, hrušk imamo še nekaj."

TRST, 15. IX. 47.: "Danes je tukaj zadnji dan Italija. Od jutri naprej bo tukaj nova država — Svobodno tržaško ozemlje (STO). To ozemlje obsega tudi del, ki je sedaj še pod jugoslovansko upravo. Zaenkrat bo še ostalo razdeljeno v dva dela; angloameriškega in jugoslovanskega. Ker Italija danes izgubi Trst in del Julijske Benečije, je danes

El aspecto de Goricia desde Solcan. Este pueblo, antes suburbio de Goricia con algunos barrios más queda separa do de Goricia, cuyo centro quedó bajo Italia.

dan žalosti. V Gorici pa imajo velikansko parado, ker se je Gorica "vrnila" k Italiji. Pripovedujejo, da ni prijetno v Gorici in da ni priporočljivo govoriti slovensko na cesti. Nekatere so tudi že napadli, tudi stanovanja in hiše zavednejših Slovencev oziroma Jugoslovancev. Mnogi Italijani so gotovo prespali vso to vojno in jim ni dosti koristil nauk, ki so ga v tej vojni dobili. Zrel ljudje, tudi Italijani, pa s strahom gledajo v bodočnost. Danes ni bilo v Gorici nič sadja, nič mleka, nič zelenjave, ki je doslej redno prihajala v Gorico z goriških Brd in je bilo vsega dovolj na razpolago. Sedaj pa nimajo nič. Pač pa so vsa Brda preplavljena z jugoslov. zastavami in tudi ves Kras jih je poln. V Gorici so se zadnje dni videvale cele kolone beguncev z Brd in v Trstu pa iz Krasa. Prehitro je prišlo vse in ljudje si ne morejo misliti, da je vse to res. Ljudje so zapuščali hiše, posestva, uničevali sadna drevesa, odvajali in prodajali živino, drugi pa so pritisnili v obe mesti, da še v zadnjem hipu nakupijo, kar rabijo, in da tako spravijo denar v promet; tam namreč ne bodo lire imele kmalu nobene vrednosti.

3. ŠTEVILO SLOVENSKEGA IN HRVAŠKEGA prebivalstva, ki ostane v Italiji in STO-ju. Po ljudskem štetju iz l. 1910 za Goriško-Gradišansko in Kanalsko dolino ter iz l. 1911 za Beneško Slovenijo, pripade Italiji v Goriško-Gradišanski 22.300, v Kanalski dolini 2900 in v Beneški Sloveniji 33.932 Slovencev. Ako pa upoštevamo štetje v Beneški Sloveniji, ki ga navaja kolektor italijanskega Touring Cluba za l. 1938, znaša število Slovencev v Beneški Sloveniji 60.000. Skupno število Slovencev, ki ostanejo pod Italijo je tedaj 84.300.

Na Svobodnem tržaškem ozemlju pa ostane (po štetju iz l. 1945 in 1946) 111.676 Slovencev in 13.058 Hrvatov. Skupno število jugoslovanskega prebivalstva na ozemlju STO-ja je torej 125.735. Novo ustanovljena država STO šteje okrog 350.000 prebivalcev.

BILJE 24/8. Iskreno se zahvaljujem na zopetno pošiljko kave. Tako lepo nampride, kot za zdravilo . . . Pri Zavniku so še vsi živi razen Viktorja. Fant in punce že poročeni . . . Opekarna zopet v obratu.

Letina je prav slaba. Pšenico je vzela suša, grozdje in drugo pa toča, ki je tolkla 1 uro ter naredila nepopisno razdejanje.

Žene smo napravile romanje na Brezje in na Bled. Tri dni smo se vozile od mesta do mesta. Tukaj pa romajo veliko na Sv. Goro, na Višarje v Barbano, Svetogorske Marije še niso dali nazaj.

Esta división es por cierto el mayor disparate que se cometió con el tratado dep az entre Yugoslavia e Italia, pues, si bien urbano sabe hablar en mayoría el italiano, no la población del centro son italianos ni de sangre ni de corazón.

Goricia y Trst resultarán seguramente motivo de la futura guerra atomica.

Pa pravijo, da se ve, kje je in kdo jo je ukradel.

Umrli je Toni Mlekar, star 89 let. Sedaj je najstarejša v vasi Solvestrovka. **KOROŠKA, "MATJAZEV GLAS"** je časopis na dveh straneh. Urejevan je v duhu "Matjaževe vojske", torej poitalnega gibanja v naši zasužnjeni domovini. Prva številka prvega letnika je izšla meseca julija letos. V prvi številki prinaša na uvodnem mestu "Opominj" sedanjim mogotcem v rdeči Jugoslaviji, ki jim našteje njihove največje pregrehe proti slov. narodu ter pravi nato: "V enem dnevu pobijete več ljudi, kot so jih Nemci in Italijani skupaj . . ."

Brezpravni smo bili, živeli smo življenje, ki ni več življenja vredno življenje, ki je bilo umiranje v obupu, suženjstvu in pomanjkanju. Zato smo šli v gozdove. Zato, ker bolj ljubimo svobodo kot suženjstvo, ker raje umrjemo, kot pa tako živimo, kot vi hočete. Iz gozdov in svobodnih planin vam, rdeči krvoloki, pošiljamo sledeče opozorilo: Našli vas bomo, če ne danes pa jutri, našli gotovo prej ali slej . . . Saj vas ne bomo mučili, kot delate vi; nočemo mazati rok nad vašimi zločinskimi telesci. Opravili bomo kratko s strelom v glavo . . . Upamo, da boste vsaj tako junaško umrli, kot ste junaško morili nedolžne ljudi. Vsem vampa, ki ste klonili, da rešite sebe in družine, pa niste izvrševali in ne izvršujete zločinov, ali ki ste zapeljani bili, pa se spametovale in niste zagrešili zločinov, povemo, da se vam ni treba ničesar bati. Dovolj je bilo že krvi in pokoljev, solz in trpljenja! Mi se borimo za svobodo in mir, red in zakonitost, dostojno življenje in prostost od strahu. Pomagajte nam! V usodnem trenutku se postavite na našo stran in nas podprite, da pometemo zločinsko sodrigo. Vam pa, hvala Bogu, da Vas je toliko, 95% poštenega, vernega slovenskega ljudstva, pa povemo: Potrpite, čeprav nimate nikogar, da bi obrisal Vašesolze in Vas z besedami potolažil, pomolite k Bogu in Materi Božji iz Brezje, da Vam olajšata bol in blagoslovite naše delo, potrpite in upajte, nivoč tako daleč čas, ki prinese tudi trupla Vaših najdražjih, do katerih da Vam tolažbo, mir in mnogim od Vas nes nimate pravice. Fašizem je mrtev! — Smrt komunizmu — svoboda narodu! **MATJAZ."**

ZLOČIN V LANIŠČU (Objava obsodbe!) — Predokrožnim sodiščem — ljudskim seveda — je bila v Pazinu po par dnevni razpravi 2. okt. razglašena obsodba radi zverinskega umora podravnatelja Bulešiča, težke poškodbe dr. Ukmarja in drugih nasilcev, ki so jih izvršili najeti in nahujskani protiverski rookvnačji. Kakor je bilo predvideti, se je zgodilo; napadeni duhovniki in verfici so bili proglašeni za zločince, naročeni ubijalci in nasilniki pa za nedolžna jagnjeta, ki so delali "izzivani", v razburjenosti in silobranu. Obsojeni so bili; domači župnik g. štefan Cek na 6 let odvzema osebne svobode s prisilvzema svobode, katero kazen je že prenim delom, dr. Ukmar na 1 mesec od stal zastražen v bolnici in je bil nato izpuščen, Laniščani, sedem po številu, ki so preprečili, da se niso ponovila nasilstva kot v Tinjanu in Buzetu, pa na 6 do 8 mesecev prisilnega dela. Slavko Sankovič, ki je z nožem obdelal nesrečnega Bulešiča, da je obelzal v mlaki krvi, je dobil 5 mesecev, Elvij Medica, ki je poškodoval dr. Ukmarja, tudi 5 mesecev, dva druga napadalca pa po tri mesece.

(Vsi kmetje, ki so se branili, so obsojeni huje kot pravi napadalci).

MISIJON!

V CERKVI SV. PETRA, V VILLA DEVOTO, BERMUDEZ 2011, SE VRŠI MISIJON, V KATEREM SO POSEBNI GOVORI TUDI ZA SLOVENCE 6., 7. IN 8. NOVEMBRA OB 9 h ZVEČER! POVABLJENI STE VSI ROJAKI!

VSEH MRTVIH DAN SE RADI NEDELJE PRENESE NA PONDELJEK 3. NOVEMBRA. ŽALNI OBRED ZA RAJNE SE BO VRŠIL V NEDELJO 2. NOV. OB 16 URI V JUGOSLOVANSKI GROBNICI NA ČAKARITI

Jugoslovska grobnica stoji od glavnega vhoda naravnost, nato po prvi diagonali na desno.

OSKRUMBE KAPEL IN KRIŽEV

Brezbožni komunizem vrši nove podvige v svojem načrtnem delu za razkristjanjenje slovenskega ljudstva. Ni mu zadosti, da je vrgel Boga iz javnega življenja, da zavaja mlajši rod na široko pot greha in pogube, da ovira vsako res učinkovito versko udejstvovanje, zlasti z verskimi organizacijami. Zadnje čase hoče zbrisati z obličja slovenske zemlje kapelice, znamenja ob poti, poljske križe, podobe Matere božje, ki so posejane vsepovsod širom naše dežele in niso samo prisrčen izliv pobožnosti našega ljudstva, temveč tudi izrazit del našega kulturnega narodnega bogastva.

Z vseh strani dežele prihajajo vesti o nezaslišanih oskrumbah teh verskih prič. In te oskrumbe so tako sistematično enake v izvedbi, tako istočasne, da ni mogoče dvomiti o njihovi načrtnosti in ukazu od zgoraj. O tem ne more biti niti dvoma, kdo so naročitelji teh vse obsodbe vrednih dejanj.

Naša javnost je bila že opozorjena na satansko podlo oskrumbo v tomajski župniji, kjer so razžagali in sežga-

"DEMOKRATIČNA FRONTA GORIŠKIH, BENEŠKIH in kanalskih Slovencev" se glasi uradni naslov politične organizacije, ki so jo ustanovili goriški komunisti in njihovi kimaveci za Slovence, ki so ostali pod Italijo.

IZ KOBARIKEGA. Jugoslovske oblasti so zaprle nekatere člane ljudskega odbora v Kobaridu, med temi tudi Urbanciča Danila, Gruntarja Antona in Mašera, brata g. Mirkota, o katerem smo že poročali, da je živčno zbolel. Obdolžujejo jih, da niso znali preprečiti paničnega bega ljudstva pred prihodom komunističnega režima.

DOBROVO. Aretirali so in odpeljali v Ajdovščino gospodično Doro Sfiligoj, ker so baje našli pri njej prepovedan tisk.

ŠE NEKAJ NOVIC IZ BRD. Končno imamo tudi v Brdih jugoslovske meje. Pripravili smo slavoloke za sprejem naše vojske, a prišlo je le nekaj Srbov, ki so zasedli glavne poti. Zaskrbljeni smo radi položaja, ki je nastal sedaj za naša Brda. Kam naj prodajamo naše pridelke? Kako naj jih izvažamo? Kako naj uvažamo naše potrebščine? Edino izhodišče za naša Brda je sedaj pot čez Vrhpolje v Plave in dalje do 120 km oddaljene Ljubljane!

Letos imamo sušo, kakršne še nikdo ne pomni. Vsi studenci so suhi in neke vasi nimajo niti pitne vode. Upajmo, da

bo vsaj sedaj kdo videl našo revo in začel delati za zgraditev kakega vodovoda. S trgatvijo čakamo, v pričakovanju dežja ker nimamo vode za pranje sodov.

GORICA. NEPRIJETNA ZADREGA. Sv. stolica je imenovala msgr. dr. Fr. Močnika in prelata dr. Miha Toroša za apostolska administratorja v onih predeh Primorske, ki so bili priključeni Jugoslaviji, prvega za ozemlje, ki je pripadalo goriški in tržaški škofiji, drugega za poreško-puljsko škofijo. V noči na soboto 20. 9., okrog 11 zvečer je navalila pobalinska tolpa na župnišče v Solkanu, kjer dr. Močnik kot solkanski nadžupnik stanuje, in gospoda med psovanjem prisilila, da ji je nezadostno oblečen sledil na novo državno mejo. Tam so ga ugrabitelji kot vsiljivca in fašista oddali italijanski policiji, ki ga je spremlja na goriško kvésturo. To so suha dejstva. Nečuvno nasilje je obsodila vsa poštena javnost, ki spoštuje dr. Močnika kot enega najodličnejših duhovnikov na Primorskem. Tudi v Solkanu samem je nezasišano dejanje vzbudilo odpor.

Kako drugače bi bilo v deželi, če bi "Primorski dnevnik" po demokratičnih načelih, po katerih je osebna svoboda vsakemu zajamčena, obsojal vsa nezasišana nasilstva? Bojimo se, da je bila obsodba solkanskega dogodka izrečena v zadreki. Dr. Močnik biva že več mesecev v Solkanu, je po rodu Idriječan,

li kip Matere božje, ne ve pa še za vrsto drugih oskrumb, ki so jih komunisti izvršili.

V Ajdovščini so dvakrat oskrunili in zlomili križ, ki se časti v kapelici tik sedeža Narodne zaščite; križ v kapelici pred Vrhpoljem je bil že trikrat prelomljen in razbit na kose; sveto znamenje pri Sanaboru je čez noč kar izginilo in ni ga več; v Brestovici na Krasu so razbili križ prvič v februarju l. 1946 in drugič letos v februarju. Ponekod so istočasno uničili po več kapelic v isti župniji. Tako so v Velikih žabljah na Vipavskem oskrunili kar tri kapelice: razbili so ograjo in šipe kapelice na Stari gori, na kosce so razbili kip Matere božje "Nad jezeri", uničili so znamenje ob poti na Svino. V Šentvidu so težko poškodovali kip Dobrega pastirja.

Ostuden zločin se je izvršil v Štjaku: v kapeli v vasi Kartincevi so na veliki petek ob treh popoldne, torej ob uri Kristusove odrešilne smrti na križu, s sekuro olsekali glavo kipom Matere božje, Deteta Jezusa ter sv. Alojzija. V noči na binkoštni ponedeljek so zlomili ograjo in polomili križe pri kapelici sv. Ane v Črnicah; teden poprej so enako oskrunili ograje pri kapelicah Kristusa Kralja ter sv. Jožefa v Kamnjah, kjer so tudi streljali v kapelico s samokresom. Značilno je to, da povsod z ograjo polomijo križe, kot bi jim bilo znamenje našega odrešenja posebno zoprno.

Srce se stiska verniku od bolesti, ako gre po poti Razdrto—Postojna: vsi korpusi (telesi) križanega Odrešenika so bili potrgani s križev. V župniji Studeno so šli pa še dalje: podrl so vse križe.

Goriški Ordinariat je odredil, naj župniki javno ožigosajo te težke zločine in naj v vsaki župniji, kjer se je kar takega pripetilo, priredijo razne spokorne vaje in zadostilne pobožnosti.

Naše verno slovensko ljudstvo, užaljeno v svojih najsvetejših verskih čustvih, ogorčeno obsoja tako svetoskrunstvo. In kot je enodušno jokalo ob vse obsodbe vredni ugrabitvi milostne podobe svetogorske, tako in še bolj mora jokati nad polomljenimi križi, nad razbitimi kipi Matere božje, nad oskrunjenimi kapelicami.

("Slov. Primorec")

in mu je res težko kaj očitati. Strinjamo se pa, da je treba rokovnjaške ugrabitelje, ki jih policija pri njihovem početju ni videla in ne slišala, trdo trdo kaznovati."

UGRABITEV URADNIKA URŠIČA. V nedeljo popoldne pred 14 dnevi je bil Slavko (ugrabljeni Uršič) v vasi Robič, nekaj km od Kobarida, pri znani družini! Zvečer pa mu je neka ženska v Kobaridu dala pismo, v katerem ga gospa, kjer je bil popoldne, nujno poziva v Robič. Okoli pol 11 je vzel motor in se peljal tja, kjer je hišo našel že v spanju. Kljub temu, da je bilo "važno", jih ni budil, temveč pri sosedu sporočil, da je bil tam ter se vrača proti Kobaridu. Nedaleč od Kobarida pa so mu cesto prekržali z vrvo, ki ga je vrgla na tla. Kasneje so tam našli pokvarjeno motorno kolo, 2 revolverja, bombo ter del strganega Slavkovega pasu. V bližini je bila takrat policijska patrolja, ki je slišala v grmovju besede: "Ubiti ga bo treba", vendar je šla "na poročanje" v Kobarid. Policijska intervencija je bila slaba in počasna. S policijskimi psi bi lahko rešili nesrečneža, ki je bil strašno nepreviden, in zajeli tudi ugrabitelje. Imeli so ga namreč še dva dni v bližnji vasi, ker ga niso mogli spraviti čez Morganovo črto v cono B. Kasneje so v hribu našli nekaj predmetov, ki jih je Slavko moral izgubiti. Prva vest, da so ga ubili, ni potrjena, zdaj pa je več kot jason, da je že v Ljubljani.

Prekmurje v komunističnoj revoluciji

Po letaj svetovne gospodarske krize, to je po 1922. leti, je v predvojnoj Jugoslaviji začelo cveteti gospodarsko blagostanje. Cene kmečij priidelkov so se stavile na zadovoljivo višini, delavstvo je nalejeji dobivalo zaposlenje, zaščiteno od vseli bouše socialne zakonodaje. Vse to je melo svoj odjek tudi pri nas v našoj prekmurskoj okroglini, ki je zemla malij kmetov in delavcov. Poleg toga so se odprle na stezaj meje Francije in Nemčije za naše sezonsko delavstvo, in na jezere našij ljudi obeh spolov je na sprotoletje odhajalo na delo v sousidnje države in se na zimo vračalo domo z lepim zaslužkom. Ljudje so se oddejnili po letaj nevole. Zvün toga se je med našim ljudstvom čiduže bole širila gospodarska izobrazba in polodelavec je pomali začno izločati vnoge posrednjake in izkoriščevalce, ki so se porinoli med njega in med pravoga küpca in se sam organizirati v zadruge. Razširila se je tudi elektrifikacija, umno polodelstvo in umna živinoreja sta se zdignoli. Prva industrijska podjetja so postavila svoje obrate na prekmursko zemljo in začnola zaposlovati domače delavstvo. V načrti je bila postavitev vekšega števila tovarn v Soboti, v Lendavi in Beltincaj. S tem bi naše sezonsko delavstvo bilo zaposleno na domačoj zemli in istočasno bi kmet dobo dobrog odjemalca za svoje priidelke.

Šee vekši napredek se je napravo v tej letaj na prosvetnom poli. Izšolala se je že naša domača inteligencea, ki je vnogo pripomogla, da se je zdignola kulturna višina našega ljudstva in ka se je pozornost ostale Slovenije obrnola k potrebščinam naše krajine. Lüdske šole so bile na vzornoj višini in dobro vzgajale mladi rod, med ljudstvom pa so katoliška prosvetna društva širila splošno izobrazbo s knjigami, predavanji in tečaji, in najrazličnejše širila splošno izobrazbo s knjigami, predavanji in tečaji, in najrazličnejše časopisje se je razširilo v velkom številu. Naša mladina se je v vseli vekšem številu šolala na srednjij in visokij šolaj.

Na verskem poli je ravnok bilo včinjeno mnogo novoga in naprednoga. Mlajša dühovščina, ki je prihajala z mariborskoga bogoslovja, je zanesla v versko življenje mladoga düha in mnogo novij, sodobnij düšnopastirskij metod. Cvetoe versko gibanje po ostaloj Sloveniji je najšlo v Prekmurji najbolje rodovitno zemlo.

In narodno čüitenje? V prvij letaj po prvoj svetovnoj bojni so si šee vnogi želeli stare vogrskje države. Proti konci obdobja med obema bojnama je to minolo, bodisi ka so se ljudje zavedli svoje krvne in jezikovne pripadnosti, bodisi ka so spoznali vso dobrobit domače slovenske uprave in zadovoljivoga gospodarskoga stanja, bodisi ka so se ne več počütili kak tühinci in menje vredni ljudje, kak prvle v vogrskoj državi.

Iztok se meció en sueños dulces y suaves desde que Trbelo je to povedati, ka leži razmimo zadržanje našij ljudi med bojnov in zdaj po bojni. S toga kratkoga pregleda tudi lejko vidimo, kakši vdarec sta napravili našemi ljudstvi bojna in komunistična revolucija.

Komunizem v Prekmurji pred bojnov.

Z mirnov vestjov lejko povem, ka je bilo Prekmurje od komunizma najmenje okužena slovenska pokrajina. Brez dvojbe je to zasluga močnoga krščanskoga düha, v šterom je bilo ljudstvo vzgojeno že od pradavnij časov, mogoče tudi zasluga domače inteligence, ki je v velkoj večini ostala zvesta veri svojij

starišov. Vnogo je k tomi pripomogeo duh nezavüpanja, ki vlada med našim ljudstvom nasproti vsemi, ka je tühinsko in neizprobano. S tem pa ne povedano, ka ne bilo med nami močne komunistične propagande in nekaj vplivnij komunističnij ljudi, ki so ve na vso moč trüdili, ka bi spelali naše ljudstvo na pot komunizma.

Prvi in brez dvojbe najbolje vplivni prekmurski komunist pred bojnov je bio pisatelj Miško Kranjec s Polane. Bio je priznani kak najbouši sodobni slovenski pisatelj, in v tom svojstvu je širo med ljudstvom komunizem s svojim pisanjom in ešee bole med študentovskov mladinov s svojim velkim pisatelskim vplivom. Njegova živlenska pot je šla od gojenca katoliškoga zavoda (Marijanišee v Lüblani, in literarnoga vajenca do izšolanoga pisatela komunistične ideologije, ki si je v svojem deli postavio cio izpodkopati in porüšiti v Sloveniji krščansko moralo in jo nadomestiti z novov, bolševiskov. Kak je Miško Kranjec, sin verne Polane, vzgojeni v strahi božem in šolani v katoliškom zavodi, mogo zaiti na to pot? To pitanje smo si postavljali ešee pred bojnov in iskali odgovor. Krivda je brez dvojbe njegova. Pomagali pa so k njegovoj odločitvi na komunistično stran tudi naši slovenski ljudje, ki so ne naši razumevanja za potrebe mladoga in nadarjenoga pisatela. Spoznali pa so Kranjecovo vrednost komunistični krogi v Lüblani, in Miško Kranjec je postao njihov človek. Vendar je bio njegov pisatelski vpliv vekši v ostaloj Sloveniji kak v Prekmurji samom. Tü je svoj vpliv v glavnom izvajao med študentovskov mladinov.

Drüga močna komunistična osebnost v Prekmurji je bio advokat Štefan Kovač, doma z Nedelice v torjanskog jari. Verjetno je bio on organizacijska glava slovenskoga komunizma. Spadno je smrtno zadeti od vogrskje žandarmerije vküp s polanskim komunistom Žaligom nekde pri Gančanaj po kratkom srditom boji.

Najvekši zalet med našimi prekmurskimi komunisti pa je napravo medicinec Franc Titan s Kroga pri Soboti. Zgleda, da ga je bila komunistična internacionala namenila za važna poslanstva v Jugoslaviji. Šolao se je v komunističnom revolucionarnom navuki nekaj čas v Rusiji, nato bio v španskoj državlanskoj vojsci, širo komunistično propagando med prekmurskimi sezonskimi delavci v Franciji, delüvao kak komunistični agent za Jugoslavijo v Beči in Parizi. Sredi največšega dela pa je na velko presenečenje obrno v Prekmurje, kde je objavo javno obžalüvanje svoje komunistične delavnosti in začno delati v zadružništvi. Med bojnov je vodo žitno zadruge v Soboti, dokeč so ga vogrskje oblasti nej internirale. Od toga časa od njega ne bilo več čüiti. Ne vemo zagotovo, eli je bila njegova spreobrnite v istinska eli ne. Mogoče ga je sledkar znova zagrabila strast komunistične revolucije.

Mnogo je pripomogeo h komunizmi med našimi študenti Ferdo Godina z Bistrice, sedanji ravnatelj bivše Jugoslovanske tiskarne v Lüblani. Že kak mladi študent je začno objavlati svoje zamazane spise proti prekmurskoj dühovščini, čiravno ma sam brata dühovnika.

Edna najbolje značilnij prekmurskij komunistov pa je bila doktorea Emilija Krebs, kčerka odranskoga učitelja, poročena z Vitom Kraigherom, šefom komunistične špionažne službe v Sloveniji. Že kak moralno propala študentka je zavzemala važna mesta v študentovskij komunističnij organizacijaj, in sledkar v stranki samoj. Za časa bojne pa je bila v svojstvu oficirske prilježnice za zvezo med italijansko in komunistično špionažno službo.

Drüge bole znane komunistične osebnosti v predvojnom Prekmurji so bile: Rudolf Čačinovič z Rakičana, ki se je pa že pred bojnov nekam potišao, profesor Tivadar s Sobote, študent Žalig s Polane, in drügi študentje, zbrani v "Klubi prekmurskijh akademikov".

V zadnjih letaj se je komunizem nikelko razširo med našim sezonskim delavstvom v Franciji, kama so ga zanesli komunistični agentje, ki so hodili z Jugoslavije agitirat v Francijo. Vekšij korenik pa tū ne pognao.

Bole je bio razširjeni med nutelektualnimi sloji v Soboti, kde je ešče zdaj najbolje živi.

Tak se napoved Juša Kozaka, ljubljanskoga profesora in komunista, velkoga Kranjceovoga prijatelja in zaščitnika, ka je najmre Prekmurje najbolje zrela pokrajina za komunizem, ne vresničila. Komunistična miselnost je med našim ljudstvom jako malo pognala in zato je naša krajina bila rešena tistij grozovitosti, štere so se med bojnov dogajale najbolje na Kranjskom in na Primorskem

V SOBOTO CELI DAN

je odprto samo za naše ljudi,
da se fotografirate v

FOTO SAVA

San Martín 608 — Tel. 31-5440 — Florida 806

ESPLENDIDOS LOTES - GRANDES - BARATOS EN 120 MENSUALIDADES

Junto al tranvía - Agua subterránea muy buena, donde está formándose el futuro barrio Edén Argentino.

JUAN BARBÉ

LANUS OESTE — 4 DE JUNIO

sobre el camino del futuro aeropuerto de Ezeiza.

Venta de lotes particular

Escritorio: SANTA FE 5695

Lanús Oeste, sobre el terreno.

Tomar tranvía 20 desde Retiro, 53 desde Pte. Barracas.

ESNEA

PERIODICO SEMANAL

aparece los días 3 - 10 - 17 y 24 de cada mes.

Dedicado exclusivamente a la Industria Lechera y a la Granja.

Consultorio Técnico, Industrial y Veterinario - Análisis, etc.

GRATIS PARA LOS SUSCRIPTORES

PRECIO DE LA SUSCRIPCIÓN \$ 10.— ANUALES

Redacción y Administración:

MORENO 2718 — T. A. 45-3503 — Buenos Aires

Stavbe - načrti - proračuni - firma

Frače Klajnsek

je preselil pisarno in sedaj uraduje
v ponedeljek, sredo in petek
od 16 do 19 ure v

*

Asunción 4602 — T. A. 50-0724

PENSION "TRST"

Moreno 2831 — MAR DEL PLATA
Rojakom se priporoča ANDRES FON
Poceni in po domače

ROMANJE V LUJAN SE NE BO VRŠILO V NOVEMBRU.

ROJAKI IZ NOTRANJOSTI

Kadar imate opravka v Buenos Airesu, se ustavite v

HOTELU

"PACIFICO"

kjer boste ceno in dobro postreženi.

CHARCAS 769 — BUENOS AIRES

Lastnik:

ANTON BOJANOVIĆ

KROJAČNICA

FRANC MELINC

Najbolj vestno boste postreženi!

Oglasite se na Paternalu

PAZ SOLDAN 4844 T. A. 59-1356

VSA STAVBENA DELA
Dovodne in odvodne inštalacije
izvršuje

LUIS DANEU
PERU 832 T. A. 34 - 3405

Talleres Gráficos "CORDOBA"
Gutenberg 3360 - 29-10-1947

"LA VIDA ESPIRITUAL"

Pasco 431, Buenos Aires, Argentina

"DUHOVNO V ŽIVLJENJE"

CORREO
ARGENTINO
Suc. 13 (B)

TARIFA REDUCIDA

Concesión 2560

DR. NICOLAS I. ETEROVIĆ HURE

Advokat

Posredujem v vseh pravnih zadevah kot: zapuščine,
- odpusti, zavarovanje, nezgode itd.

Uruguay 344/4 H - Capital Calle 13 N° 833 - La Plata

T. A. 28 - 2258

Tel. Paz 2664

JUAN BOGANI

Sucesor de BOGANI HNOS.

IMPORTADOR DE TEJIDOS

1923 — ALSINA — 1926

T. A. 47, Cuyo 6894

Buenos Aires

RECREO "EUROPA"

RIO CARAPACHAY

Pri domačinih v prelepem kraju. — Po ceni.

Prevoz s postaje Tigre tja in nazaj, odrasli \$ 1.—,

otroci \$ 0.50.

T. A. 749 - z589 — TIGRE — FCCA.

AMARO

MONTE CUDINE

AZAFRAN

MONTE CUDINE

CALIDAD Y RENDIMIENTO

MONTE CUDINE S. R. Ltda.

Capital 1,000.000 \$.

BELGRANO 2280